

Лезги Газет

Жуван Ватан, ватанэгълияр,
дидед чал хуъх!

1920-йисалай акътазава

N 39 (11048) хемис 29-сентябрь, 2022-йис WWW.LEZGIGAZET.RU

Къимет “Дагпечатдин” киоскрай - 16 манат

26-сентябрьдиз РД-дин Кыил Сергей Меликова Дагъустандан тамам тушир мобилизация тешкилунин месэлайрай совещание къиле тухвана.

“Алатай гъафте да за, Верховный Главнокомандующий миллиетрих элкъве на авур раҳунара гай теклифир ва талук тир указдив къурвал, тамам тушир мобилизация къиле тухунин ташшургъ ганай. Амма, ақвадай гъаларай, зи гъавурда вири ақунач”, - лагъана, ачухна совещание Дагъустандин регъберди.

Сергей Меликован гафаради, эхиримжи ийкъара хайи вакъиати къалурна хы, военкоматар ва бази муниципалитеттин къилер тамам тушир мобилизациядин сергъятра аваз тухудай серенжемри, асул гъакъикъатдиз килиг тавуна, гъакъи винелай эгечина. Га ихтиян рафтариштлер себеб яз, улыкъедин тълар пайгардикай худайбуруз ухшар къуватри инсанрик акатай теспачадикай менфят къачунин алахъунар авуна.

“Вокзалрал, метройра, Каспийскдин, Буйнакскдин къалера хайи хъиткъинарун рикъелай аллатнавай ксар ава. Къе гъукъумди в жемиятидигъи крат тиқар таххун патал серенжемар къабуна къланза”, - лагъана республикадин Кыил.

И жигъетдай С.Меликова муниципалитеттин регъбериз лагъана: “Тъар сада вичин участокда улыкъе хвена къланда. Серенжем ерилудаказ къиле акъудиз ва инсанрих чин элкъуриз жезвачтла, военкоматдиз алад, арза къыхих, га и журода хъайтлани Ватандиз хийир це”.

Региондин Кыили жавабдар къуллугъчирин ва жемиятдин тешкилтирин вилек, мобилизациядин сергъятра аваз, аскерар къватлизавай пункттарал финин, абуруз герек тир къумекар гүнин ташшургъ эцигна. Военний къуллугъчир къватлизавай пункттарал Сергей Меликова вични фида лагъана.

Гъакъикъатда военный къуллугъ къиле акъудуниз талук ксар дикъетдалди, гъакъисағъилелди хя тийиз, жезмай къян гаф инсанар къватлунин ашкъи авай военкоматарни Дагъустандин регъберди

критика авуна. Га са вахтунда С.Меликова, РФ-дин Президентдин къаардал аласлу яз, чин мулкара тамам тушир мобилизациядин гъерекатар хусус гъзвичилик кутунвай Махачкъала шегъердин, Табасаран ва Къизляр районин регъберин алахъунар хъсанбур яз къейдна.

Дагъустандин меркезда инсанрик акатай къалабулухиз баянан гуналди, С.Меликова къетлендаказ къейдна: “Махачкъала къиле фейи акцияр къецепатан ульквейра гъазурнавайбур ва анрай идара ийизвайбур тир”. Малумарайвал, 90-ийсара Дагъустандан гъалар пайгардикай худайбуруз ухшар къуватри инсанрик акатай теспачадикай менфят къачунин алахъунар авуна.

“Вокзалрал, метройра, Каспийскдин, Буйнакскдин къалера хайи хъиткъинарун рикъелай аллатнавай ксар ава. Къе гъукъумди в жемиятидигъи крат тиқар таххун патал серенжемар къабуна къланза”, - лагъана республикадин Кыил.

Адан фикирдалди, къенин гъалара гъукъумдин органды, общественники, информациядин ресурсри, сад хъана, къалахун герек я. Амма абурукай бязибурун къанунсуз гъерекатра иштиракуниз ачудаказ эвер гузва.

Дагъустанда тамам тушир мобилизация къиле финикий ихтилатдайла, республикадин вице-премьер Рамазан Жафарова къейд авурвал, военный къуллугъчир из эвер гүнин ташшургъяр, авай ресурсар ва военно-учетный пешекарвилер фикирда куна, республикадин военкоматриз пайнава.

“Призывидин анализди къалурзавайвал, РФ-дин Президентдин ва РД-дин Кыилин къаарар тамамарунив вири муниципалитетта сад хъиз жавабдарилелди эгечизавач. Идан себебрик муниципалитеттин къилери военкоматрих галаз

алакъалувилелди лазим тирвал къвалах тешкил тавун, гъакъи халъдихъ галаз гъавурда тунин къвалахар бес къадарда къиле акъуд тавун акътазава”, - лагъана Р.Жафарова.

Алава хъувурвал, тамам тушир мобилизациядин жигъетдай информация гун патал арадал гъанвай аллатрикай дагъустанвири активнидаказ менфят къачузва. Риқләт хайвал, улькведин вири регионара 122 нумрадин «кузвай линия» кардик кутунва. Агъалийри газафи-газаф гъзвай суалприз жавабар “Объясняем.рф” порталдан чапзава. Идалайни гъейри, Дагъустандин рекъемрин рекъяй вилек финин министерводи тамам тушир мобилизациядиз талук яз Telegram мессенджерда югъди-ифди ишлемиш жедай чатбот кардик кутунва.

Р.Жафарова малумарайвал, тамам тушир мобилизация къиле тухудайла, эвер ганвай ватандашар медицинадин заттарлди ва улакърлди таъминарунхъ галаз алакъалу четин месэлэйр ава.

Дагъустандин Кыилин ва Гъукъумдин Администрациядин регъбер Алексей Гъсанова къейд авурвал, мессенджерра, социальный сетра, гүя мобилизоватнавайбур я лагъана, тапан сиягъар чукъуруниди агъалийрик къалабулух акатна.

Сергей Меликова къейд авурвал, ватандаресвилекай ва Ватан хуынкай виридалайни көвизи рахай бязибурун къуллугъ къиле акъудуниз эвер гүнникай къерех жез алахъзава. Га са вахтунда, гъеле повесткайрагакъ тавунмаз, гульгууллудаказ военкоматриз физвайбурун къадарни газаф я. “Халъкъин ва Ватандин вилек буржи тамамариз, къе гъар са регъбер вичин къвалахдин чкадал хъана къланда, эгер герек хъайтла, - югъди-ифди-и”, - лагъана С.Меликова муниципалитеттин регъбериз.

Гарун электростанция Эцигда

27-сентябрьдиз Дагъустандин Кыил Сергей Меликов “НоваВинд” АО-дин генеральныи директор Григорий Назаровъ галаз гъурушиш хъана. Идакай РД-дин Кыилин пресс-къуллугъди хабар гузва.

Абуру гарун энергетикадин хиляй къве патазни хийир жедай гележегдин къвалахар веревирдна. Гурушишдин нетижада С.Меликовани Г.Назарова 315 МВт-дал къван къуват авай гарун электростанция эцигунин проект умурдиз кечирмишунин икъардал къулар чуугуна.

“И месэлэяр чи республика патал метлеблубур я, гъикл хъи, Дагъустанди эхиримжи ийсара арадал гъизвайдалай артух энергия ишлемишава ва и жигъетдай эксиквал гъиссава. Га са вахтунда энергогенерациядин хиляй чи региондихъ еке тежриба ва мумкинител ава”, - къейдна региондин регъберди.

Гарун чехи электростанция эцигуниз 50 миллиард манатдив агакъна таңбадар чара ийда, идакай 3 миллиард манат къван инфраструктура цийи хъувуниз серфда. Проект къилиз акъудунив 2023-ийсуз эгечидавал я.

Нумрадай къела:

ЮБИЛЕЙ

Тарихдинни къенин йикъян сувар

Дагъларин улькведин меркезда эхиримжи къвед-пуд ийсуз къиле физвай цийишилери, дегишвилери неинки шеърэгълияр, гъакъи мугъманарни шадарзава. Алатай ийсара инсанри истемишиз, талабиз тийизвай краиз гила рехъ ачухна. Шеърдин къерехра, яб тагуз, татугай гъалда авай къуччарани къир цана, хейлин къучеяр цийишилери түккүльр хъувуна.

▶ 3

СИЯСАТ

Вири къуватар сад ийин!

Донбасс хъун, Украина цийи фашистрикай - нацистрикай михъ авун патал Россиядин баркаллу аскерри тухузвай маҳсус серенжемди, за къатлувайвал, сенкодиз тунвай камаллу, савадлу са касни амач жеди. Парабуру а серенжем вахтунда ва герек аваз къиле тухузвайди яз гъисбазава...

▶ 4

ОБРАЗОВАНИЕ

Ктабар бес тахъуникай

Келунин иис башламишнава, аялар мектебриз тарсариз физва. Ктабар ава-чи бес гъикл къелда? Къанундин бинедаллаз, государстводин муниципалный мектеба келзавай аялриз ктабар, гъакъи ФГОС-дин сергъятра аваз чирвилер къачун патал лазим жеввай маса материал пулсуздаказ гузва.

▶ 8

САГЫЛМАВАЛ

Куырпе аялриз - къумек

...Аялрин чулае лекин азарар фад дүйзед алкъудун патал Республикадин перинатальныи центрда алай аямдин (суперсовременный) тадаракдикай менфят къануз башламишнава. Ада куырпе аялрин ивидик квай аммиакдин къадар чирдай мумкинвал гузва.

▶ 9

ЮБИЛЕЙ

Асирида - агъалийрин

Къуллугъда

Алатай жумядиз Махачкъала, М.Горькийдин төвэрнүүхъ галай Уруссин драмтеатрдин Чехи запада, Россиядин государстводин санитариядинни эпидемиологиядин къуллугъдин (къенин юкъуз Роспотребнадзор) 100 иисан юбилей шад гъларга къейдна.

▶ 10

СПОРТ

Мад са гъалибвал

Ачух чемпионатда спортдин са шумуд жуъредай вичин къуватар ахтармишавай ва агалкъунар къазанмишавай чи машгъур спортсмен-ветеран, ери-бине Кыргызстан тир Эрелар Фейзулаева 1-чка къуна. Мубаракрай!

▶ 15

Ватан хуль эверзава!

Дашдемир ШЕРИФАЛИЕВ

РФ-дин Президент В.В.Путинна улькведа тамам тушир мобилизация малумаруних галаз алакъалу яз, чайрал махсус оперштабар тешкилна, талукълах активламишнава. Иккӣ, Ахҷегъ райондин кыил Осман Абдулкеримовон рөйберилик кваз ва Ахҷегъ, Рутул, Докъузпара районрин военный комиссар Рафик Мельгамедовон, хатасувал хүнин рекъяй райадминистрациян кылини заместитель Роберт Гъамзаевон, райсоборанин председатель Абдулкерим Палчевон, РФ-дин МВД-дин “Ахтынски” отделдин начальник Эльдар Ибрагимовон, гъакъл хүрерин кылерин ишириквал аваз райадминистрацияда гъар юкъуз мобилизациян комиссиядай оперативный заседания эверзава. Абурад тамам тушир мобилизациян гъандай арадал къевзай месэлайр гъалзава, кылини фикр жемят улькведа арадал атанвай гъаларин гъавурдик дузыдаказ кутуниз гузва.

Ахҷегъ РВК-ди, чи Ватандин аздавални аслу тушировал хуль гъазур са шумуд десте гъазурна, рекъе тунва ва и кар гъар юкъуз давамарзава. Ватан хуль физвай къегъалар, диде-бубайрилай

ни мукъва-къилийрилай гъерий, райондин руководстводи ва общественный тешкилратин векилри руъльамишдай келимайранди рекъе таваза.

Военный комиссар, подполковник Рафик Мельгамедова къейд авурвал, армиядин жергейриз, сифте нубатда, яракълу къуватра иширикна, за-пасда авай, тежрибалу, яни душмандин хура акъвазиз гъазур, медкомиссиядай акъатзавай касариз эверзава. И месэлада иллаки хуърерин администрацирин ва участковый полицейский-рин къумек важибулъя.

- Повесткяр къевзай жегъилар къе дуныядин гъаларин ва чи улькве гъатнавай четинвиллин гъавурда хъсандиниз ава. Ватан хүнин пак буржигъиле тухуз абур гъазур я. Бязибур чини хушналди къевзева ва амайбурни руъльамишнава. Вири хъсандин гъавурда акъуна кланда хы, Россиядин ватандашар яз, Ватан душмандин къурхулувиллик акатай вахтунда чун ам хүнин мажбур я. Ківал, хизан - Ватан хүн гъар са итимдин пак буржи тирди аннамишна кланда. И жигъетдай заз хүрерин кылериз жемятдихъ, армиядин жергейриз эверзавай жегъилар авай хизанрихъ галаз гъавурдик кутунин кылах активламишнава, яшайшдин месэлайра мумкин тир къумекуниз звер гуз кланзана, - лагъана Рафик Гъажиагъаевича.

Тереф хуль

Хазран КЬАСУМОВ

Малум тирвал, Россиядин Федерацияндин Президент Владимир Путинна улькведа тамам тушир мобилизация малумаруний жигъетдай РФ-дин оборонадин министерстводини Яракълу Къуватрин Генеральный штабди ганвай теклифдин тереф хвена. И месэладиз талукъ Указдал В. Путинна 21-сентябрдиз къул чуугуна.

Инал чаз улькведин агъалийрихъ элкъевена ражадайла, Владимир Путинна лагъай гафарни гъиз кланзана: “Ядерный яракъралди чаз кичелар гуз кланзавайбурсуз тўрфган чеб галай патахъни элкъевадиди чир хун лазим я. Дуныядада агъавал, чи Ватан пайи-паяр ийиз кланзавайбурсун вилик пад къун чи тариҳдин адетда, халъдин къисметда ава”.

Улькведин вири субъектра хиз, мобилизациядиз талукъ миракатар Дагъустон Республикада, гъабурукай яз Стала Сулейманан райондин кыиле физва. Райондин агъалийри Россиядин Федерацияндин Президент Владимир Путиннан тереф къевелай хульга. Идан гъакъиндай райондин хульера, общественный организацийра, школайра ва масанра тухузвай миракатри шатъидвалзава.

27-сентябрдиз райцентрадал, Россиядин халъкарин культурадин адётрин центрадин вилик квай геъенши майдандал, Россиядин Яракълу Къуватри Донбассда тухузвай женгинин махсус серенжемдин тереф хүн яз, райондин образованин управлениди райадминистрациядихъ галаз санал тешкилнавай митинг кыиле фена. Ана Агъа Стала-Къазмайрин, Вини Стала-рин, Къулан Стала-рин, Къасумхурун 1-нумрадин, Цийи поселокдин юкъван школайра кардик квай Юнармейцирин, волонтеррин отряди, школники, муаллимри иширикна. Абурун гъилера Президент Владимир Путиннан портретар,

улькведин пайдахар, триколордин чехи яргъи лентер, “Своих не бросаем”, “Мы за Россию”, “Нет нацизму” ва маса плакатар авай.

Россиядин Яракълу Къуватри Украинада тухузвай женгинин махсус серенжемдикай, адан маъксаддикай, Донбассдин агъалийрин аксина Украинади тухуз хъайи миллетчилини политикидикай, миллетчилини къурхулувиллик күрелди лугъуналди, митинг райондин образованиндин управлениндин начальницин заместитель Къачабег Аминова ачуна. Россиядин Федерацияндин Гимн яна. Миракатдал мектебрин директорар ва маса ксар рахана. Абуру къейд авурвал, районда тамам тушир мобилизациян кылах тешкиллувал аваз кыиле физва.

Чи мурад вири къегъалар, гъаливал къачуна, узягъдиз, сагъ-саламатдиз хтун я.

Жуван кислород

Дагъустон Республикадин Гъукуматдин Председатель Абдулмуслим Абдулмуслимови ийкъара Махачъкала шеъъердин Ленинкент поселокда медицинадин кислород гъазурдай “Трастфарма” ООО-дин завод ачуунин шадвилин миракатда иширикна. Ам Кеферпата Кавказда кислород акъуддай сад лагъай кархана я.

“Алатай йисара эпидемиологиян муракаб гъалар арадал атала, начағбурсун къадар газаф жез, тұгуъвал геъенш хъайила. Дагъустондин медицинадин идарайар патал кислород лап кыт

шнейнин элкъевена. Гъар суткада медицинадин идарайра 30 тонн кислород ишлемишнавай. Бес тежезвай 12 тоннндин агакъна кислород Волгограддай, Таганрогдай ва масанрай гъуниз мажбур жезвай. Бязи вахтара лап къеверани гъатзавай. Гъавилий гъукуматди чқадал технический ва медицинадин кислород акъуддай серенжемар къабулна”, - лагъана А.Абдулмуслимова.

Карханадин вири тадаракар тамамвиледи кардик акатайла, йисса 1,8 ағзур тонн кислород акъуддай мумкинвал жеда. Республикада жуван кислород хъуни медицинадин идарайин кылах вилик тухуда ва хъсанарда.

“Вири Россия-2022”

22-28-сентябрдиз Сочида кыиле фейи XXVI форумда
“Лезги газетдин” кыилин редактор
Мегъамед Ибрагимовани иширикна

Агъмед МАГЪМУДОВ

Улькведин журналистикиадин уймуърда кыиле фейи лишанлу миракатда, кыиле РД-дин информациядин ва печатдин Агентстводин руководитель Абдуразак Жамалутдинов аваз, Дагъустондин делегациядии иширикна. Дагъларин улькведий форумдиз фенвай делегациядик РД-дин Халкъдин Собранидин депутат Ильман Алиупатов, РД-дин журналистин Союздин председатель Али Камалов, “Дагъустон”

тар кыиле фена. 24-сентябрдиз форумдин выставкайрин запда Дагъустондин журналистикиадиз талукъ презентация хъана ва 2023-йисуз Расул Гъамзатован 100 йисан юбилей федеральный ва регионрин дережадин СМИ-ра къейд авунин месэладиз талукъ элкъевей стол кыиле фена. Адан кылахда Владимир Соловьев, Абдуразак Жамалутдинова, журналистрин Международный Союздин член Алишер Хожаева, Ильман Алиупатова, Али Камалова, машъгур писатель Юрий Полякова, журналистири ва масабуру иширикна. Вичин раҳуна

РГВК-дин директор Камила Гъамзатова, “Дагестанская правда” газетдин къилин редактор Бурляйт Токболатова, “Дагъустондин дишегъли” журналдин кыилин редактор Наида Керимова ва масабур квай. И важибулъ форумда Республикадин милли члаларал акъатзавай газеттин векилри иширикна: “Лезги газетдин” кыилин редактор Мегъамед Ибрагимова, даргийрин “Замана” газетдин къилин редактор Арсен Юсупова ва къумукъирин “Елдаш” газетдин кыилин редактор Гебек Конакбиева.

Форумдин сергъятра аваз гъар са регионди хусус майданар кардик кутунвай. Къейдна кланда, Дагъустондин майдан амайбурулай Республикадин майдан медениятидз хас милли къетен-вилеради тафаватлу жезвай. Журнала-жузъе газетринни журналрин, ктабринни альбомрин, милли сенят-карвилен, халъдин яратмушнин выставкайрихъ галаз санал майдандал алай йисуз 90 йис тамам хъанвай Дагъустондин халъдин шаир Фазу Алиевадиз ва къведай йисуз дидедиз хъайдалай инихъ 100 йис тамам жезвай Дагъустондин халъдин шаир Расул Гъамзатоваз талукъарнавай стендарни кардик кутунвай.

Форум ачухуниз талукъарнавай кыилин миракат 23-сентябрдиз кыиле фена. Журнала-жузъе газеттин вилик (абурун арада ДНР-дин, ЛНР-дин, Херсондин областдин векиларни авай) РД-дин журналистин Союздин председатель Владимир Соловьев, Краснодардин крайдин губернатор Вениамин Кондратьев, ЮФО-да РД-дин Президентдин патай тамам ихтияр ганвай Векилдин заместитель Вероника Милинчук ва масабур рахана. Миракатдин сергъятра аваз РД-дин журналистин Союздин журналистикиадин ре-къяй виридалай хъсан эсер хъинай малумарнавай Вирироссиядин конкурсдин гъалибиятни тебрикна.

Саки гъафеда давам хъайи форумдин сергъятра аваз улькведин регионари чини презентация къалурна, печатдин, электронный СМИ-риз, телевиденидиз талукъ элкъевей столар, лекцияр, гъурьушар ва маса миракаттарар кынша. Форум себеб яз, цийи танишар, фикирар, проектар пайдыра хъана. Аллагъдин къумекдалди, чна абур къилини акъудда”, - къейдна М.Ибрагимова, форумдин гъакъинай вичин фикирар лугъудайла.

РД-дин информациядин ва печатдин Агентстводин руководителди къейд авурвал, Р.Гъамзатован 100 йисан юбилей неинки са Дагъустон, гъакъни вири улькве патал еке метлеб авай вакъия я. А.Жамалутдинован гафарлди, СМИ-ра ам лайихлудаказ къейд авунихъ еке метлеб ава, гъикл лагъайтла, халъдин шаирди вичин хайи мухаҳъ - Дагъустондин машъурна. Адан тереф миракатдал раҳай маса юлдашнин хвена.

Форумдин иширикчийриз неинки са Дагъустондин, гъакъни Татарстандин, Якутиядин, Башкортостандин, Кеферпата Кавказдин са жерге регионрин милли изданийрихъ галаз таниш жедай мумкинвал авай. И Республикарин милли Члаларал акъатзавай газеттин тиражар са акъван екеубур туш. “Лезги газетдин” кыилин редактор Мегъамед Ибрагимови къейд авурвал, Дагъустонда къиз, гъянрани милли изданияр къелзазайбурун къадар йисалай-суз тымил жезвай. И кардин асул себебрикай сад гъафбуру, иллаки жегъипри, гегъеншдиз интернетдикай менфят къачунихъ галаз алакъалу я.

“Урусатдин маса регионара акъатзавай милли газетрин, журналрин редакциярнин векилри, чна хиз, чини хайи члалар хъин, вилик тухун патал еке зегмет чуғазава. Амма гъар са халък патал еке метлеб авай и месэла кылил журналистривайни муаллимирий, хайи члалал эсерар теснифазай писателривай гъялия жедач. Са шакни алачиз, государство-дин патай къумек чарасуз я.

Сочида кыиле фейи форумдикъя регионрин журналистика вилик финин рекъяй еке метлеб ава. Гъа жергедай яз, - милли публицистика патални. Чна маса Республикара хайи члаларал акъатзавай изданийрихъ кыилин редакторрихъ галаз гъурьушар кыиле тухвани, абурухъ авай месэлайрикай, газетдин ери хъсанарун, тираж артухарун патал тешкилзазай миракатрикай хабарар кынша. Форум себеб яз, цийи танишар, фикирар, проектар пайдыра хъана. Аллагъдин къумекдалди, чна абур къилини акъудда”, - къейдна М.Ибрагимова, форумдин гъакъинай вичин фикирар лугъудайла.

Тарихдинни къенин йикъан сувар

Нариман ИБРАГИМОВ

Дагъларин улькведин меркезда эхиримжи къвед-пудийисуз къиле физвай цийивилери, дегишвилери неинки шегъерэгълияр, гъак мугъманарни шадарзава. Алатай йисара инсанри истемишиз, талабиз тийизвай крализ гила рехъ ачухна. Шегъердин къерехра, яб тагуз, татугай гъалда авай күчейрани къирцана, хейлин күчеяр цийикла түккүр хъувуна. Къакъан, са шумуд мертебайрин къвалерин гъятар аваданламишна, гүрчегарна, анра аялриз къугъувадай, спортдал машгъул жедай майданар кардик кутуна. Шегъердин күчеяр манийвал гузвай будкайрикай, къанунусздаказ эзигнавай айванрикай, рекламадин къуларакай, тахтайрикай азадна. Юбилейдиз гъазурвилер акунихъ газл алақъапу язи күчейрал, къвалерал, драматрал абур гъана.

Махачкъала шегъер Каспий гъульын рагъакидай патан къерехда 70 километрдин мензилдиз яргъи хъанва. Шегъердин мулк 46823 гектардал экъя хъанва. Ина Дагъустандин ва гъак маса регионрай тир 60 халъдин, миллтрин векилар яшамиш жезва. Алай вахтунда шегъерда умъмуз къиле тухузвай аялайирин къадар 800 агъзурдав къван агаъзазва. Эхиримжи йисара шегъерда хейлин цийий матгълеяр, күчеяр арадал атанва.

Зун меркездин күчеяра къекъвезва. Къилин күчеяр 200-лай виниз транспаранти, баннери, плакатри безетмишнава. Шегъердин "Махачкъала" МБУ-да къвалахзавайбуру Батырайн, Дзержинскийдин, Нурадилован, Гъамзатован, Коркмасован ва маса күчеяр михънава, чуъхенва. Къилин майдандал суварин пайдахри лепе гузва. Ина шегъерэгълийиз Россияда санани авачир хътин ала-

Къейд авун лазим я хъи, Махачкъаладин юбилейдиз талукъ мярекатар гъеле иондилий гатлунна. Меркезда мэриядин призар патал "Жаван гъетер" конкурс къиле фена. Ана музыкальный коллективри, ансамблри, манидарри, къулердайбуру, музыкадин алатор ядайбуру иштиракна. Ирид юкъуз давам хъайи конкурса жаванри фортелионо, скрипка, гитара, зурне, кларнет, далдамар ягъунай, манияр лугъунай, къулер авунай чин алақъунар къалурна.

Физкультурадин юкъуз юбилейдиз талукъарнавай "Сагълам миллет" лишандик кваз шегъердин гъульын къерехда спортдин фестиваль къиле фена. 19-августдилай 30-августдади юбилейдиз бахшнавай "Тумаждин туп-2022" ачух турнир къиле фена. Ана 7-йисалай 16 йисал къведалди яшарин аялрин 20-далай виниз командайри (500 касди) иштиракна. Къенкъивечи чаяр къурбурув хъсан призар, дипломар агаънна.

мат - рахазвай къурсу (скамейка) аквада. Анал пуд касдивай ацукиз жезва. Ам ачухиз ва агализ хъжезва. Ачуҳдайла, ам инсанрихъ газл "гъурметлу махачкъалавия" ва мугъманар, хушвиледи ял ягъя" гафаралди рахазва. Лугъун лазим я хъи, рахазвай къурсу эзигайди мадни къени крарик къиль кутазвай шегъердин собранидин депутат Тимур Алиев я. Шегъердин пуд райондани ахтун къурсуяр пайда жеда.

Суварин вилик шегъердин администрациядин къил Салман Дадаева махачкъалавийиз мад са пишкеш авуна. Прокуратуралдин къумекни газл Ак-Гель вирин къерехин патавай къанунусздаказ къунвай 10 агъзур квадратный метр чил администрациядин гъисабдиз вахчуна ва, махсус къарап акуунданди, Ак-Гель вир чадин метлеб авай, къетлендаказ хуъзвай мулк яз малумарнава. Гила ам анжак шегъерэгълийри ва мугъманри ял ядад чадин элкъведа.

Меркездин администрацияди аялайирин рикл алай шегъердин пляжни къайдадиз гъун патал чалишишвалзава. Ина хейлин тадарракар дегишарна, инсанар къекъведай жигъирар цийикла түккүрна, паркунай пляждад физвай рекъер къайдадиз гъанва, вирин майданра эквер хтунва. Аваданламишунин кратни гъиле къунва.

Махачкъаладин - 165 йис

зим я хъи, улькведин Президент В.Путинан къарадалди тамам тушир мобилазация малумарунихъ газл алақъалу яз, администрациядин къил С.Дадаева 24-25-сентябрин йикъара суварис талукъ яз тухун фикриз къачунвай шад са шумуд мярекат акъазарна. Икл, "Къизилдин зул", "Спортидин шегъер", "Гележедин шегъер" фестивалар, "Пиротехникадин шоу" тухванач, шегъердин винелай "Махачкъаладин 165 йис" къхенвай баннер алаz гъавадин шар ахъайнач. Амма нянин сятдин ругудалай майдандал къватл жез гатлунай шегъерэгълийриз Дагъустандин искусствводин устадри, эстрададин гъетери, фольклордин, къульдердайбурун, театррин коллективи ва гъак Россиядин армияддин А.Александрован тъварунихъ газл манийринни къулерин ансамблди еке концерт гана.

Меркездин 165 йисан юбилейдиз талукъ шад мярекатда РД-дин Гъукуматдин Председатель Абдулмуслим Абдулмуслимова, РД-дин Халъкъдин Собранидин Председатель Заур Аскендерова, шегъердин администрациядин къил Салман Дадаева иштиракна.

Къватл хъанвайбуруз ва вирин дагъустанвийиз сувар тебрик авунихъ газл сад хъиз премьер-министри лагъана: "Республикадин меркездал чи виридан рикл ала. Чаз эхиримиши йисара шегъер гъар са терефдиҳъялъ къил хъсан ва гүрчегжезватла ақвазава. Сифте къилия анжак 30 къвал авай чадикай къе промышленностдин карханаяр, культурадин, яшишдин идаравая, имаратар, дараматар, ағзурралди къвалер авай Чехи шегъер хъанва. Хъувуна кланзайвай къалахарни тъмилтуш. Образованидин, культурадин идаравая эцигнлиз, шегъер электроэнергиядалди, газдалди тъминарунин месэлайриз РД-дин Къил Сергей Меликова датлана фикир гузва.

Махачкъала вирин рекъерай вилик физвай шегъер я. Администрация шегъердин вилик акъвазнавай газл месэләяр шегъерэгълий рази яз амукъдайвал гъялис алахъава. Федеральный ва республикадин махсус программайрик экчуналди, шегъерда күнчайр ремонтзава, иғтияж авайбуру патал яшайшдин цийи къвалер эцигзава, цийи карханаяр ачухзава, къалахадай алава чаяр арадал гызыва. Алатай 165 йисан девирда Махачкъаладикай - портунин са гъвечи шегъердик Россиядин Федерациидин Къиблепата, Кеферпатан Кавказда авай культурадин, эконо-

рин адетар хъун, миллтрин арада хуш алақъаяр гөгъеншарун ва милли хүрекрихъ газл танишарун тир.

Коркмасован (виликан Советский) күчеда Дагъустандин халъкин сеняткарри чин гъилерин бэзекрин выставка ачухнавай. Даҳадаев, Къайтагъ, Буйнакский, Стлал Сулейманан, Табасаран, Унцукуль, Акуша, Хив районрин устарларин алақъунар тъйерланвалдайбури тир. Къизилдикай, гимишдикай, кларасдикай, рангунин гъаларикай, чепедикай гъазурнавай гъар са затл къешенди, гүрчегди, килигуналди вилер тух тежедайди тир. Инсанри хушвиледи выставкадилай цар язавай. Рикл из хуш хъайи затлар масани къачуна.

Гъелбетда, Махачкъаладин 165 йисан юбилейдиз талукъарнавай кар алай мярекат Ленинан майдандал къиле фена. Лугъун ла-

микадин, илимдин зурба центр хъанва. Чна вирида ина къуладиз яшамиш жедай шартлар арадал гъун патал зегъмет чулуна къланда.

Гъурметлу махачкъалавия, къе чун яшамиш жезвай вахт четинди я. Рагъакидай патан ульквеяр ва США чи Ватандиз акси акъвазнава, НАТО чи сергъятирив агаънава. Украинаидакай даях къуна, абуруз Россияни, СССР хъиз, чукъуриз, чи девлеттрин исесияр жез къланзава. Чи халъкди, Президентди абуруз ахътин мумкинвал гудач. Гъавилля тамам тушир мобилазация малумарунизни мажбур хъанва. Че чна Ватан хъуда, къведай несилрин къисметни хъсанди жеда. Дагъустан, СССР душманикай хъвей чи бубайрин краиз чунни лайхху хъана къланда".

Концерт геждадли давам хъанва. Шегъерэгълийри хъсандин ял яна.

Нариман ИБРАГИМОВ

Советрин уълкведин халкъари арадал гъайи къеңни крап, къазанмишунар, гъалибител рикелай тифидайбур я. Абурук чи ватанэгълийрини чепелай алакъдайвал зегъметдин, зигъиндин, уъткемвилин пай кутуна. Ихътинбурукай яз, завай Стлан Сулейманан райондин Курхурун Ярабрин тухумдин векилдикайни лугъуз жеда.

Хъсан кас. И къве гафуних зурба мана, метлеб ава. Инсанриз гъамиша хъсанвал ийизвай кас. Са күннисни тамаш тавуна. Къуншидизни, хуърунвидизни, миллетдизни, инсаниятидизни. Ахътинбур гъамиша хъана ва гилани ава. Абурухъ вичел гъалтай гъар садаз руъгъдин деринрай бегъерлу экв гудай, уъмурдал ашукуардай, къени крапиз рехъ ачухдай нур, къувват, гъевес жеда. Гъа ихътинбурук РУСТАМОВ Аслан Жаруфовиччи акатзавай. Адакай гзафбуруз чидай, гъакл "Лезги газет" къелзайбурунни. Ам милли газетдин жумарт амадагни, дустни тир. Пуд йис ида-

Чугуна зегъмет, къазанмишна гъурмет

лай вилик залан азарди ам чавай къақудна. Амма чав агакъай адан руъгъдин чим квахнавач. Гавиляй къе чаз ам рикел хиз кланзана.

Бубайрин чешне

Рагъмет хайиди гзаф дустар авай ва абур пара хушвиледи къабулиз къандай кас тир. Вичикай ихтилат ая лагъайла, ада сифте нубатда вичин тухумдикай, бубайрикай съубъетнай.

- Чи хуъре цуналай виниз тухумар ава. Абурукай Ярабар тъвар алайди чи тухум я-, лагъанай ада. Ам чехибурукай сад я. И тухумдин векилрал къе Рустамовар, Тагиевар, Къурбановар, Къачаевар, Алираевар фамилияр ала. Лежбер, багъманчи Рустам чехи бубадиз вад хвани къве руш авай. Вахтар къизгъинбур тир. Пачагъ тахтуна гадарнавай. Куъреда гъукум гъиле къун патал са шумуд жуъредин къуватар алахънавай. Абурук търквер, пачагъдин генераларни алава хъхана. И муракаб вахтунда Рустаман рухвайри дуъз рехъ хъяна, дагълара цийи уъмур къурмишавай инъкилабчийрин, большевикрин жергейрик акахъна, Къасумхуърят, Дербентдай търквер, деникинчир ахъкуден патал женгерик экечина.

Чехи хва Гъажикъадира 30 йисуз хуърун Советдин председателвал авуна. Югъуфа Ватандин Чехи дяведин женгера иштиракна. Юсуфа Къасумхуърун райисполкомда, райкомда жуъреба-жуъре къуллугъпър къилиз акудна. Рамазана хуърун аялриз географиядин тарсар гана.

- Зи дах Жаруф лежбер, багъманчи, кохозчи тир, - съубъетнай Аслан Жаруфовича. - Адан гужлу, къабарлу гъилерин дустар перни дергес тир. Хейлин йисара ада чульдин бригадирвилин везифаяр таамарна. Гына зи дахи, имийри къалахнатани, абур гъалал ризъидин, намуслу зегъметдин сагыбар

тир. Чуънукхун, масадаз зиян гана, чин кар тукъурун абуруз чир хъайди туш. Чехибуру чунни гъакл вердишарна.

Жаруф дахдини Фатимат диди чун - цүд аял чехи авуна. Маса къайгъурикай, дердийрикай, майишатдин крапикай рахан тийин, анжак ругуд хъизни къуд рушаз фу, тербия гун, абурул партал алуклун патал гъикъван зегъмет чуугнатла, секиниза ийкъар, ахвар тавур ва чеб гишин яз ксай ийфер гъикъван хънатла, заа чизва. Баркалла чиз! Абуру чаз виликди, инсанрин жергейриз экеччун патал чепелай алакъдай вири мумкинвилер гана. Стхаяр, вахар общество патал зегъмет чуугур ва и баркаллу кар давамарзавай ксар я.

Рустамоври советрин власть патал женгер, зегъмет чуугуна, гъа са вахтунда гъукумди халкъдиз гузай ихтияррикай менфятни къачуна. Чешнелудаказ къелна, пешейрин, жемиятидиз хийир гузай краин иесияр хъана. Салмана "Даггражданпроект" институтдин директордин заместителвиле къалахна. Наримана Тюмендин областда мечниквал ийизва. Саламудин Москвадин "Газнефтгеофизика" объединенидин генеральный директор тир. Салият, Халум кайванияр я. Эльмира Рязандин областда жамиши жезва. Адахъ тукъвенринг хусуси сеть ава...

Аял чаварилай Асланан къелнал, алава чирвилер къачунал рикл алай. Школа 16 йиса аваз күттаяй ам Дагъустандин госуниверситетдин химбиологиядин факультетдик экечина. Тибиятдал адантазфир къел. Багълара, дагълара, кълмара, тамара ада гзаф вахтар акуддай. Университетда гъикл къелнатла усплатун патал са делил бес я. Диплом къачур гададиз инсандин ва гъйванрин физиологиядин кафедрада ассистентвилин къуллугъ теклифна. И вахтунда Аслан Рустамован 21 йис тир. ДГУдин виридалайни жегъил муллим.

Са йисалай ам университетдин комсомолдин организациядин секретарвиле хъяна. Хиве гзаф вахт къақудзавай везифаяр гъятнатла, ассистентди къулух чуугунач. Муаллимдин ва комсомолдин къалах лазим тирвал тухвана. 24 йиса аваз ам аспирантурадик экечина. 1968-йисуз курхурунви ДГУдин аспирантрин Советдин председательвиле хъяна.

- Общественный везифайри илимдин къалахдиз манийвал гузвачирин? - хабар къунай за.

- Авайвал лагъайла, вай. Чун чехибуру хивед лап залан парар къачуз вердишарнавай эхир. Илимдин къалахдих галаз алакъалу экспериментар за чи вузда къиле тухзвайла, аналитикадин къалахар Москвадин Ломоносован тъварунихъ галай госуниверситетдин биофизикалин кафедрада машгүр алимар, илимдин докторатир Б. Тарусован ва А. Пресманан регбъервилек кваз тамамарнай. ДГУ-да за чи профессорар Э. Исламолован ва А. Аливердиеван гъильик зегъмет чуугуна.

Аспирантдин алакъунар бадъява фенач. Къилин мефтериз талкуърнавай диссертациядиз алими еке къимет гана ва адахъ хъсан гележек авайди къейдна. 1971-йисуз жегъил алим Саранск шегъердиз, Мордовиядин Н. Огареван тъварунихъ галай госуниверситетдин рекье тухана. Ина къилиз акудзавай везифайрал алава яз, лезги хци Саранскан пединститутдани биофизикадай лекцияр къелна. Адан теклифдалди университетдате иви хъиядай станциядин къве лаборатория ачуна.

И йисара Рустамован бахтуни гъана: ада дуньядя тъвар акътавай зурба алимар тир Андрей Сахаровахъ, Вадим Бардинахъ, Александр Сахаровахъ (университетдин ректор), Олейниковадихъ, Гендештейнахъ, Скипетровахъ, Гальцеринахъ галаз санал къалахдай, биофизикадин, ядерный сирерай къил акудун къисмет хъана. И ба-

жарагълу ксарикай бязибур Москвадин патав гвай ядерный центр тир Дубно шеъзердай Мордовиядиз акуднавайбур тир. Алимар Арзамасда, Саранска жамиши жезвай ва абуру илимни гъилай ахъайнавачир. Абуру гъа вахтунда СССР-да лап зурбади тир ядерный магнетизмдин кафедра арадал гъанвай. А йисар ва абурун арада аваз авур къвалах рикелай тифидайбур хъана.

Уъмуърдин къекъунар

- Ара-бир уъмуърда ахътин къуъръкар, гузлемеш тавур душушшар жеда хъзи, вун, вири гадарна, маса терефдихъ финиз мажбур жеда, - давамарнай вичикай съльбет Аслан Жаруфовича. - 1980-йисуз зун Дагъустандиз хтана. Мурад жуван кеспи давамарун тир. Амма крап терсеба патахъ элкъвена, алимвилин рехъни гадаруниз мажбур хъана. Зун "Дагводканалда" къилин технологиян къуллугъдал акъвазна.

Республикадин ЖКХ-дин министр Мельхамед Багандалиев тирла, Рустамова Махачъалада, Къизлярда ва Каспийска бегъерлудаказ къалахна. Къизлярда "Горводканал" управлендин, "Дагводканалдин" чиркин ятар михъдай центральный имаратрин началь-

Советрин Союз чкайла, Аслан Жаруфович карчивилел элчичай ва коммерциядин аграрно-промышленный объединенидин къиле акъвазнай. Идан гъакъиндай ада икълагъанай:

- Чи "КАПО" тъвар алай фирма Москвада авай Дагъустандин пост-представительства ачухнавай. Испаниядин посольстводин векилрихъ галаз дуст хъайи залай Россия вилик тухун патал ахъайнавай кредитдикай 38,6 миллион доллар къацу алакъана. Руслан Хасбулатов, центральный банкдин председатель Геращенко дин къумекдалди чи фирмадиз 2 миллиард манат ахъайна. И пулунихъ чна, республика фалди тъминарунин мураддалди, Ростовдай 17 агъзур тонн къуль хана ва Шамхалдин гъур регъведай комбинатдиз ваххана.

Зун 15 сеферда Испаниядиз фена ва республикадиз герек тадаракар хун патал за са шумуд заводдихъ галаз икъраар кутлунна. Германиядихъ галазни чи менфятул алакъаяр авай. Зун Рагъэксъччай патан Европадиз къумек гудай комиссиядин членвиле хъяни. Идакай менфятул къачуна, за, мергъматлувилин къумек яз, Россиядиз садра ишлемешдай шприцар гзаф къадарда рекъе тваз тунай. Хъсан алакъаяр Ирандихъ, Китайдихъ, Хорватиядихъ галазни авай. Тегеранда за Дагъустандин промышленностдин шейэрин выставка тешкилиз къумек ганай. Дагъустандиз "Мустазафами" фондунин президент Александри, Ирандин хаммал гъялдай промышленностдин министр Хошеми, "Аръян дунья" компаниядин президент атани, абуру республикадин са шумуд заводдихъ галаз икъраар кутлуннай. Мугъманар за жуван хуързни тухванай ва абуру лезги хинклил ва маса милли хуърекар дадмишнай. Ричал цин чешмейрни къалурнай.

А. Рустамова, къалахдикай къерех тахъана, Ленинграддин экономикадин финансирин академия кутъягна. Муъжуд 1968-йисуз ада Дагъустандин Республикадин Гъкуматдин Председателдин заместителвилин (къецепатан алакъайрай) везифаяр тамамарна.

Эхиримжи йисара Асланова Дербентда гъилий вегъенвай 11 гектар чилел "Оазис" СПК-къелемлух, ахпа багъни арадал гъана. Шамагъаждин, тудин, кипарисдин, платандин, шабалтдин, катальпадин, цвелин, юккадин, бирючинадин, пальмадин къелемар, ясмидин, лягустромдин, самшитдин, кицидин, олеандрин кул-кусар ва къадав агаъна жуъреба-жуъре цуъкер битмишарзай майишатдикай республикадилай къецензи хабар хъана. Чечиниян президентдин теклифдалди Рустамова Грозныйдин хейлини идараиринъятар ва майданар аваданламишдай къелемралди таъминарна. Дербентдин къичеяр, паркар, гъятар, Стлан Сулейманан тъварунихъ галай Лезги госмуздраматеатрдин вилик квай майдан, Герейханово хуърун стадион, Курхурун мискиндигин гъятарни безетмишна, аваданламишна.

Физици, биологи, багъманчи-ди мад са хъсан кар гъиле къуна: дагълара, мулкара экъеччизавай дарманрин векъер-къалар инсанар са-гъар хъувунин карда ишлемешна.

Эхъ, курхурунви чи инсанриз гъар са терефдихъай къумек гузчилишиш жезвай. И дуньядиз ам анжак хъсанвилер ийиз атанвай. И важиблу кар адайл алакъни ийизвай. Гавиляй къе Жаруфан хва Аслан, адан хъсан крап гзафбуру хуърекар дистрибутор рикел хизва.

Далдамрин сесералди тухванай

Райсудин НАБИЕВ, зегъметдин ветеран

Тарихдин месэлайрал машгъул хайи ва жезвай кас гъар камуна дикъеттүү жеда. Вилериз акур са бици затынлизи, лап зурба шей жагъай хыз, фикир гуда, и пад, а пад элкъурни, лугъудайвал, кылелай ківачелди килинди. Са ара алатаила, санал эцигай гъа зат мад гъилье къада, ахтармишда. Гъа и арада, шак алачиз, къатынри хцивални артух жез башламишда, а затынин гъавурда гъатизни регъят жезвайди къатыда. И сеферда заини гъакт хъана.

Мектебда старший пионервожатый яз ківалахдай ийсара за, кульп-шүрүльвиризи кваз дикъет гуз, абурука дафттарлар альбомра жуван къыннар ийиз, шикиларни ягыз, герек чайкал алкүриз, ахпа абурух галас гъар са отрядда, звенода, пионерлар танишариз, гъабурузчи чириз хайиди я. Муаллимиз, иллаки тарихчийриз, географияз, литераториризи итиж жедай. Абурука чипин тарсарлар менфял къачудай. Рикел хъсандин алама, са арада а заттар Юсуфов Рамазаназни, вичин нубатдин ктаб гъазурдайла, гөрек атанай. Гъелбетда, жувакай масадаз къумек хъайила, дүнья ацай къван шад жедай кар я.

И сеферда жуван архивдай жагъай ШИХРАГЫМОВ Пирмамед муаллимдикай къыненвай рикел хуңури зи фикир чипел желбна. За а күнгөн къыннар, рагъметлу Шайда бубадин рикел хкунрай малум хъайивал, саки 52 иис идалай виллик авунвайбур яз хъана. Ана къылар интилатин Пирмамед муаллимдикай, адан ківалахдикай, хизандикай, рагъметдиз фейила, ам кучукай фикирдана авачир хытн тегъердикай тир. И гафар келайла, зи дикъетти артух хъана, мад вуч аватла лугъуз, и чар, а чар гъилелай авуна, къилиз атайбур вири санал къватна.

Заз малум делилрай аквазвайвал, Пирмамед муаллим, хурие сифте нубатда савадсузвал түмиларун, мектеб ачухун, аниз аялар, жеғиллар, рушар желбун патал Хивдай тир Тимирханахъ, хурие сифте муаллимар хайи Зейдулагъахъ, Мегъамедахъ, Абдулакимахъ, Абумуслимажа галас санал гаф алакъай, чалишиши хъайи, хурунурун чалал гъиз алакъай кас хъана. Нетижада 1916-йисуз хурие сифтегъан мектеб эцигиз ва сифтегъан классарни ачухиз алахъана. Ада вичин чирвилерин артухариз хъана. Зейдулагъахъ галас санал ада хурун вини магъледин мискиндани аялриз араб гъарфар,

гафар, абур ван алаз лугъуз, кхъиз чирнай. Пирмамед чирвилер авай, лезги чални, адетарни чидай муаллим тир.

Ада Хъукъва, Чилихъа ва Кварчагъани ківалахдай. Ахпа яшлу муаллимдиз вичи къумекар авуна кардик актат хуруны мектебда чка хъана. Ина ада са шумуд йисуз ківалахна. Я патал, я хурие ада садраны ківалах акладарначир, вирида ам чешнени, къумекчини хъана. Адан чалишиши чирвилери хъсан нетижани гана. Шихрагымов Пирмамедан зегъмет гъукуматди Зегъметдин Яру Пайдадин орден гуналди лишанламишна. Яшлу муаллимдих мектеб патал хъсан фикирар авай. Гъайф хы, ам агадынчай. Чкай, зайиф хъанвай чаяр ківачел актадариз къизгъин хъанвай 1951-йисуз Пирмамед Шихрагымов рагъметдиз фена. Халкъдин ихтилатриз ягайила чир жезвайлар, ам сурарал пионерин горнайринн дадламрин сесералди тухванай, кучукни гъа тегъерда авунай. Гарданра яру галстукар авай пионерри чеб чехи несилдин краиз гъамиша вафалу жедайди хордади лағланай. Имни Пирмамед муаллимдиз хурунурун патай авай еке гъуруметдин, хуруны тарихдани сифте яз авур, рикел аламукъдай кар хъанай. Гаф кватай чкадал чехи яшарин инсанари и кар рикел хизива.

Пирмамед Шихрагымов еке хизандин иесини тир. Уймурадин юлдаш Къизлерхъ галас санал ада 3 гадани 5 руш чехи авуна. Чехи гада Шихрагым, Ватандин Чехи даве башламиш хъайила, университетдай армиядиз тухванай. Элкъве на диде-бубадин патав хтун ада къисмет хъанач, игитвиледи төлеф хъана. Мұнкы гада Фахрудина вичин даҳди ківалах мектебда старший пионервожатый, гъурунлай сифтегъан классарин муаллим яз ківалахна. Ада 46 иисуз зегъмет чулуна. Адан уймурадин юлдаш Хатужат хурунурун пикел лап хъсан колхозчи, ахпа совхозда ківен-ківчи рабочий хъайдини хъсандин алама. Ам амайбуруз гъар са карда чешне тир.

Къизлер хала хурунуруз гамар, халичаяр, гибеяр, гъебеяр, тапракар, ківачериз ядай шалар храдай лап хъсан устлар хъайдини чида. Ван хъайибуру адакай анкхаз разивилин ихтилатар ийизва. Гамарин устларвал ада вичин рушариз, сусазни чирнай. Храй заттарлар бази-бурун ківалера гамар, гибеяр, гъебеяр исяддани ама. Абуруни рушарлар Нинехалуман, Гъуруньян, Секинатан, свас Хатужатан гъилерин гъунар тирди чир жезва.

Лезги чалалди тушни эсерар кхъейди? Лезги миллет ва чал машгъурайди?

Гаф дүшүшшәр школярлын ва маса гъар журие идайрин кылевайбуру лезги чал "къвед лагъай сортунай" къазва. Абуруз школада ва хурие тухувай мярекатра лезги чалалди раҳаз регъут жезва.

Уймуради йигин еришралди виллик физва. Телевидениди ва компьютерри инсанар чипи кілни патахъ элкъурзара. Лазим аттай чкадал лагъай дүз гафуни инсандин руығыдиз, къанажағдиз еке тъясир ийиди, инсандин, вичи яшамиш жезвай дөвирдиз килинди, вичи нин тереф худатла, нелай чешне къа-чудатла аннамишиз тада. Чахъни лезги литературада аялрин тербия хъсан патахъди ялдай эсерар гаф ава. А.С.Пушкинан, М.Ю.Лермонтован поэзия хъиз, чи бажарагълу шайрап тир Къ.Саидан, Е.Эминан, С.Сулейманан ва масабурун яратмишунарни инсан тербияламишдай гъиссерив ацланва.

Чи писательчи чалан михывалив, иервал хуныз, къакъандиз акъудуниз, ам квадар тавуниз эвер гузва. Абурун эсерри чал виллик финиз къумекава.

"Эминанни Сулейманан саз я вун", - лугъузва шайр

Пешедал къаруди

Замир МЕГЬАМЕДОВ,
"Күрденин хабарар" газетдин
мухбир

Муаллимвал виридалайни чарасу, важиблу ва гаф жавабдарвал авай пеше я. Халкъди лагъайвал, ам вири пешейрин шагъ, бине я. И пешедилай лап зурба крат, ківалахар, гъар са касдин гележегни аслу я. И кар чи дамаҳул ШИХНЕБИЕВ Агъмед Мирзоевич муаллимдини тестикъарзана. Ам 1951-йисан 13-августдиз Къасумхурул дидедиз хъана. Махачкъаладиз хизан күч хайидалай күлхү ада сифте классда меркездин 14-мектебда келиз башламишна. Гъурунлай хайи хуруръуз - Вини Сталаудал хтай Агъмеда мұжкудь классдин школа акылттарна.

1969-йисуз Махачкъалада В.И. Ленинан тваруных галай ДГУ-дин филологиян факультетдик экечина. Анкхаз 2-курсуниз актатнавай студент тирла, адан буба жегылзамаз рагъметдиз фена, рикел хизива муаллимди: "Чи хизан чехиди тир. Хендеда хайи дидедихъ мад вад аял галай, чебни вири яшар бегъем тахъанвай, сад-садалай гъвечибүр тир. Чи хизан лап четин гъалда авай". И кар себеб яз, Агъмед Шихнебиев чирвилер къаңчан заочнодаказ давамарнун мажбур хъана.

1971-йисуз азас армиядин жергейриз эверна. Хизандин гъалар лагъайта, мадни четин хъана. Хурие гъелье къвални эцигина күттегъиз хъанвачир, я къумекни, я тақъатарни ава-чир. 1973-йисуз къулгүзүнна хтанвай жегыл Агъмед муаллимдиз, Нуццүлгүрнин школада урус чаланни литературадин тарсар гудай ківалах буюмишна. А вахтара, Кварчагъ депеда муаллимар къит хъун себеб яз, чи Вини Сталаудин гаф муаллими гъана гъакысигъвилди, жемятдин патай еке гъурумет-аферины азас зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна. 1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна. 1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрнин мектебда тарсар гайи Мегъамедали, Мирзяли, Салигъ, Бакир. Гзафбур кечимиш хъанва, рагъмет хурурай чипиз. Агъмеда саки 21 иисуз гъа мектебда ківалахна.

1994-йисуз ам вичин хайи хуруръуз хтана, Вини Сталаудин мектебда зегъмет чулурун тъварар чна дамадивди къазва: Экенрин хуруръун мектебда директор хайи Жамалдин муаллим, Нуццүлгүрн

Тербиядин месәләйрай

Нариман МАМЕДОВ,
журналист-педагог, РД-дин культура-
дин лайхилу работник

- Зи рушаз саклани школадиз физ қланзач. Им анжак сад лагъай класс я эхир. Гележегда гыкіл жеда? - вичин дердийрикай сүбъеттән заң за танишда. - И кардин вилек пад гыкіл къадатла, заз чидач...

Гыакыкъатданы, гзаф аялар школадиз ашкын авағиз физва. Эгер аялдыхъ гыльгулы авасы, ам адәтдиндалай фад галатзаватла, школадикай кагъулдаказ раҳазаватла, диде-бубайри и кардиз фикир гун лазим я. Аялриз школадиз физ қлан тахъунихъ са жерге себебар ава. Агъадихъ галай меслятар кылиз акъудуни квезд и месэла алудиз күмекда.

Кичевал ва къалабулух акатун. Бязи вахтара аялри къваливай къакъатун къалабулух кваз гыссава... Школадиз физвай сифте йикъара аял аниз реке тунин төгъердал къетлен гүзчил тухвана қланда. "Гөлеллиг ҳьсан сят хъурай. Тарсар күтъягъ хъайила, за вун хутхада" гафарин ван хъайн аялдин инанмишвал мянгъем жеда. Ида акаси яз "киче жемир, эгер гөрек хъайитла, зун са 10 дөкъядилай ви гүгъульни къведа" гафари аял шаклувилик кутада.

Мектеб қланзавачтла...

Зи танишда заз ихътин са душушын-дикай сүбъеттә. Яспидиз ва аялрин баҳчадиз садрани тефей адан руша вич школада къулайсуздаказ гыссава. Ада диде ахъайзавачир ва адай вич гүзетиз дегълизда ақвазун талабзавай. Ахпа аялди вич, азарлу хъанва лугъуз, къале тунин патахъай минет ийиз эгеч-на... Эгер муаллим кар чидай, аялриз дикъетлудаказ эгечизавай кас туширтла, и душушын квендли күтъягъ жедайтла, садазни чидачир. Адалай аял школадал ашу-къариз алақына. Алай вахтунда ам лап ҳьсандин къелзай аялрин жергеда ава.

Көвәй аялдиз адак къалабулух кутазвай гыларай экъечунин карда күмек гуз жеда (доскадив ақвазна, жаваб гун ва я гүзчилдай къалах). И мураддалди аялар къавле амаз гъазурна қланда. Еке тапшуругъар четинбур яз акун тавун патал абур тамамариз регъет кульбуруз пай ая. "Завай вири жеда" лугъуз хъун патал аялдин инанмишвал артухара.

Текдаказ амукуын. Бязи аялри чипз дустар четиндаказ жагъурзана ва идаки школада чеб текдиз гыссава. Эгер күй аял гъамиша текдаказ ақвазиз хъайитла, вич машыгъурди яз къалурун патал гвай затлар масад-буруз пайзаватла ва я классдихъ галаз санал тахъун патал вич азарлу яз къалуриз хъайитла, көвәй и кар къатлук жеда. Диде-бубайривай аялдиз вичи гележегда са классда көлдайбурухъ галаз танишаруналди дустар жагъурзана күмек гуз алақыда. Аялрин дүстүрлини тереф хүх.

Бязи аялри чеб дикъетсуздаказ амукузашайвиялыш школада сүгүлдиз, текдиз гыссава. И душушыда муаллимдивай күй аялди классдин серенжемара ва конкурса иштиракдайвал авун талаба. Адай тамамариз четинбур түшүр са гылхын тялани тапшуругъарни гуз жеда, гөрек аялди вичин мет-леблувал гысс ийин.

Хулиганар. Ахътин душушын жеда хъи, аялдиз школадиз физ киче я, вучиз лагъайтла, ам вичелай чехи ва къуватлу гадайри инжилу ийизва. Ихътин гөрекатриз аялдивай жаваб гун истемишүни бязи душушыра күмекзашава. Гъвеччи яшда авай школьники чипз четинвилерикай чарасуз яз муаллимдиз ахъйна қланда. Юкъван школада аялар юлдашырыз галаз санал хъана, хулиганын клеретлар къватл жезвай чайривай кыл къакъудна қланда. Аялдивай вичини на-динж аялрикай хүз жеда. И мураддалди абуруз надинж аялрикай галаз гүйжетрикай кыл къакъудиз чира. Күй күй аялдин парталар аялван къулайбур вад дамах гвайбур тахъурай. Школадиз фидайла, адав багъя игруш-

каяр ва школадиз талукъ маса шейэр вугумир, гыкіл лагъайтла, и карди адан таяр-түшерин фикир желбун мүмкин я.

Аялдин сагъламвилиз фикир це. Бязи вахтара аялдин четинвилер адан сагъламвилиз, месела, адан вилерин зайиф ишигдихъ ва япариз ҳьсандин ван тахъунихъ галаз алақылу я. Муаллимри ва диде-бубайри лагъайтла, и кардал гъялтта шакн гызывач. Ихътин аялри а кар гыссава хъи, гыкъван чалишиш хъайитлани, чипай ҳьсандин къелиз жеда. И кардикди абуруз школа къвердавай тақлан жезва. Зи танишдан аялди гъамиша ҳьсандин къелзайва ам сад лагъай партадихъ ауцукъанавай. Амма вад лагъай классдиз ақъатайла ва математикадин муаллим дегиши хъайила, ада аялар цийи журеда ауцукъарна ва аял сифте сеферда яз эхиримжи партадихъ ауцукъуниз мажбур хъана. И вахтунда адан вилерин ишигъни агъуз аватна. Адавай доскадал къхенвайди къелиз жезвачир. Эхирини предметдиз авай адан итих кважына. Гыкіл, сифте "пудар", ахпа "къедар" пайда хъана. Са сеферда, муаллимди туынбыу авунин нетижада ам сад лагъай партадихъ ауцукъарна. И икъалай вири дегиши хъана. Аялди тарсарай анжак "вадар" къачузвай.

Вилерин ишигъиз талукъ масэләйр мукъвал-мукъваль душушуши жезва. Эгер аялди къелзайва вахтунда са вил ақъалзаватла, ам

къабдиз къадарсуз агъуз хъана килигзашава, адан вилерикай цар къахъзашава, кыл элкъевзватла, адан вилер квазашава, диде-бубайри и кардал фикир желбун ва ам дүхтурдин патав тухун лазим я. Бязи тарсарай агакъ тийизвай ученикрайз муаллимди лугъузвай гафарин ван писдаказ къевзвава. Эгер күнне и кар къатлайтла, аялдин япар дүхтурдиз къалура.

Гзаф душушыра сагъламвал хъсан түшир аялрикай еке къалабулух ақатзаша. Абурувай чипз ганвай тапшуругъар тамамариз жезвач. Муаллимрин түгъметризни абуру фикир гызывач. Ихътин аялрикай лап асант крарни риккел хүз жезвач: жуван телефондин нумра, алфавит ва я чипз къелай гыкай. Эгер аялдихъ ихътин четинвилер аватла, энгел тавуна, ам медицинадин рекъяя ахтармишна қланда.

Муаллимрихъ галаз арадал къевзвава. Сир туш хъи, аялдин ва муаллимдин арада рафтаришлилай хейлин душушшара аял санлай школадив эгечизавай төгъерни аслу я. Ингье гаввиялай муаллимдихъ галаз түккетди аялдиз школа тақланарун мүмкин я. Муаллим "гъахъсузди" ва "ажугълуди" я лугъуз, ада гъамиша шикаятзашава, вуч ийин? Бязи вахтара и месэла гъялзиз регъет я. Тарсарилай къулукъ классдиз атана, пудани санал сүбъет ая. Маса душушшара мадни къетли серенжемар къабулун гөрек я. Месела, аял маса классда ва я гъялтта маса школада тун. Тарсар гунин сиғтегъан девирда муаллимдин кесерлувал аялван къакъанди хъи, аялди адан патай гъахъсузвал колектив дегиширунилай заландиз къабулазва.

Риккел хүн лазим я хъи, аялриз диде-бубайри мүкъвал-мукъваль тақлазавайди чида. Гаввиялай, эгер күй аялди муаллимар вичив школада гъахъсуздаказ эгечизавайдакай сүбъет ийиз хъайитла, адан вири гафар гъахълубур яз гысыбмир. Гыакъикъат чирун патал, школадиз фена, муаллимдихъ, классдин руководителдихъ ва я директордихъ галаз сүбъеттә аялдиз вичив школа қланзашава, күн гъавурда акунмазди, мүмкин я, күнне и месэла гъялунин рөхъ жагъурда.

Мус акъатда?

Гъажи КЪАЗИЕВ, муаллим

за вири институттраз вири идарайриз ктабрин патахъай зенгер авуна, рахана.

Виринын жавабар гъа садбүр я: ктабар авач, я мукъвара женнин иидач. Себеб хабар къурлани, гъа сад хътиң жаваб я ван къевзвайди: пул авач! Бес и пул гыннис физва? Са бязи "халуяр" жавабдар къуллугъурал эцигай къвед-пуд иисалай чаз мад ванер къевзвава: "Миллионар чүнүнхана, флан къуллугъчи, къалахдикай азадна, силисдик ква". Бес ихътин "халуяр" гынай жагъизва? Бес пул авач лугъуз, ктабар ақъуд тийиз гыкъван, шумуд иисуз аялар алдатмиштада? Гъа са къалахдикай эхир авайди я. Бес и тапаррихъ мус эхир хъурай? Фикирар, фикирар...

Ингье мад цийи къелдай иис алуңнава, мад 6-7-класприн лезги чалан ктабар авач. Муаллимди вуч авурай, вири тарсара, муаллимди лугъуз, аялри къхиз, гыкъван хъурай, бес муаллимди тапшуругъар гынай гъурай? Им маргъухан веңк ягъиз дөргес гвачиз фин лагъай гаф жезва хъи. Газет къелзашавай са бязи билибурулуп мүмкин я: "Валай гъери, шикаятдай кас мад авачни?" Чизвач хъи, за пешедин буржы къилиз ақъудзашава, гыкъни кважашавай жуван хайи чал хъуз алахъзашава.

Са шумуд сеферда милли чалар хүн, абуру вири тухун патал меркезда конференция, элкъеввей столар ва маса мәрекеттәр тухвана, гъабурун жергедай яз - лезги чалаз талукъарнавайбурни. Алатай иондин вири тақлазал къелзашавай са къетлен фикир гун, абурун сятерин къадар артухарун, гъялтта имтигъанарни кардик күтүн патал къарар ақъуднай. Гъайф хъи, абуру вири гъа чарапал аламукъна, Хасавюрт районда мектебда лезги чалан къве сягиникай сад хъуруна. Күнне фикир це, 9-класприн сложный предложениикай гынхытн чирвилер гуз жеда и са сягинин къене? Ихътин мәрекеттәр тешкилдәлди и ақъудзашавай, къабулзашавай къарар къилиз ақъудиз жедайбуряни, тушни чириун чарасуз я!

Тарсар башламишай сифте йикъара

...Гыкъин-вучин лугъуз Казин, Амукъна къам чухваз вичин...

Гила муаллимар гъа чкадал гъанва, ктабар авағиз, тарсар гыкъи гудатда луузы.

Гъуреметту вилик-кылил квай гъакъимар ва маса жавабдар къуллугъчияр,

чун - муаллимар ва аялар къеверай ақъуддай са рөхъ жагъурун талабзашава.

Ктабар бес тахъуникай

**Камилла МЕГТЬИХАНОВА,
ДГУ-дин филфакдин ОЖ-дин
студентка**

Келүнин иис башламишна, аялар мектебизи тарсариз физва. Ктабар авағиз бес гыкъи къелдай? Къанундин бинедаллаз, государствовин муниципальны мектебра къелзашавай аялриз ктабар, гыкъни ФГОС-дин сергъятра аваз чирвилер къачун патал лазим жезвай маса материал пулсуздаказ гузва.

Гъеле жува мектебда къелзашавай иисара ктабар бес тахъунин четин месэләлдад мүкъвал-мукъваль тақлазавайди чида. Гъанзис килигна, за гъар жууре мектебдай тир аялрин диде-бубайривай и месэла хиди из амани, амачни хабар күн къетла.

ГУЛЬНАРА. - Зи фикирдәлди, ктабарин месэла кар аладай я. Белки, амай хуърерин мектебрив гекъигайла, чи мектеб са къадар чөхиди тирвилля, чина и месэла са акъван хиди туш. Ятлани, месэла четинди я. Гъвеччи мектебра и жигъетдай гъалар мадни четинбур я - абуру лап күгүнне ктабрай къелзашава. Чаз чипз бинедаллаз къалах да аялган лугъузвай ктабар ава, амма абуру чахъ авач, яни программа ава, амма ада талукъ ктабар - вай.

Сагафундаги, месэла хиди я. Мадни лугъуз қланзашава хъи, келүнин программадай чна ишлемишна қланзашавай ктабар мектебра авач. Гъа са вахтунда абуру маса гузвой чайра авазва. Им гыкъи жезвай кар ятла, кыл ақъатзашава.

Чи мектебдин четин месэла художественный литературадыкай галазни алақылай я - и хиляй ктабар агакъар тийиз гзаф иисар я. Гъа са вахтунда чун аялрин арада художественный литература машшур авунин жигъетдай тагъимарзашава. Бязи вахтара чун маса библиотекайриз финиз ви абурувай спистаннавай ктабар талабуниз мажбур жезва.

Журналистдин блокнотдай

Хазран КЬАСУМОВ

За гъамиша тикрарзавайди я: ажайибди я журналистилин пеше, гъикл лаяйтла, хуърериз фейила, журналистидал жуъреба-жуъре яшарин, кеспийрин, къилихрин инсанар гъалтда, адаз гъузлемиш тавур, гъич фикирдизни гъиз тежедай «шикилар» аквада. Ик, мукъвара командировкадиз фейила, вичиз “дагълара авай шегъер” лугъувай Цмуррин хуърун поселенидик акатзавай Качалхуъре хъзи...

низ гадади чаз лап куъыне са дараматдихъ (эгер адаз “дарамат” лугъуз жез хъайитла) галай “къвал” къалурна.

Дүз лагъайтла, гъа къвал (шикилда) акубра, чун мягъетлини хъана: лап куъыне, асклан, виликай чахчахар янавай, цлар, къав чклизвай ана медицинадин идара жедани?

Къилел-къвачел керпич ва я кълрасатл аватунихъай кичевални аваз, чун мукъаятдиз аниг гъахъна. Күчедал гъалтай гадади чаз табнавачир: ана хуърун фельдшервиллин пункт кардик ква. Сифтедай чун аниг заведующий Беневса Дащемировна САЛМАНХАНОВАДИХЪ (шикилда) галас таниш хъана. Гъасята къятлуз жезва: тежриба авай, вичин пешедал рикл алай как я. Ада 1980-йисуз Каспийск шегъердин медицинадин училище ақалттарна, Хив райондин центральный больница да ва Цмуррин фельдшервиллинин акушервиллин амбулаторияда къалахна.

1984-йисалай инихъ Беневса Салманхановади Качалхуърун фельдшервиллин пунктунин заведующийвиле къалахзава. Исятда ада хуъре яшамиш жезвай 237 касдиз медицинадин рекъяй къуллугъзава. Аялар хуъре лап Тимил ава. Гзаф жеъиль хизанар патарал яшамиш жезва.

Алай вахтундани ада коронавирус чукун хъувунин вилик пад къадай се-ренжемар къабулзава. Сифте нубатда герек дарманар, маса заттарни ава, абур ЦРБ-дай вахт-вахтунда хизва.

- Чи фельдшервиллин пункт гъеле 1939-йисуз эцигнавайди я, - лугъузва Б.Салманхановади. - Гъвечи къве къвале дарискальвал ава. Пол, къавук квай кълрасар, къавал алай шифер ва рак-даклар куъыне хъанва. Марфар къвайила, живер авайла, тилияр къведай къван чи чара атлұза. Дараматдин са цал къе-пака чклиздайвал ава...

Качалхуъре фельдшервиллин пунктунин “шикил” акубра, чун Цмуррин хуърун администрациядин къиль Раид Алибоговадиҳъ галазни гуърушшиш хъана.

- Гъакъыттадани, фельдшервиллин пункт лап куъыне, медработникдиз къалахдай са жуърединни шартлар авачир дараматда кардик ква, - хиве къазва ада. Идакай райондин, центральный больница дин къиле авайбүрни хабардя я. Ичлуру гъал фикирда къуна, чна фельдшервиллин пункт эцигдай чипин участок чара авунча, аниг лицензияни къачунва. Россиядин Федерацияда здравоохранение вилик тухунин программадин сергъятра аваз гъам Качалхуъре, гъамни чи посе-

Ихътин медиадара жедани?..

Цмуррин къанихъ галай, Рычал вацал эцигнавай мұкъвелай элячына, чун авай машинди чапла патахъ фенвай рекъяй винелди Качалхуър галайвал гъерекатзава. Вуч гүзел я ина тле-биат! Къуд пад тамар, гегъенш мулкар, дерин кълмар... И рекъин къве патани шұмыятын жеъиль багълар кутунва – идани гъульгульар шадарзава. Качал вацалай элячына, чун хуърузъ хаж хъана. Хуърун къилихъ, вацун къерхдал гуърчегдаказ түккүрнавай булахдай гъамга хътиң миҳын яд дадмишна, чун хуърун къенез гъахъна.

Көриз-Царуз гъалтзавай инсанар чин къайтыйрик ква. Малум хайивал, хуъре 50-дав агақына къвалер ава, 240-дав агақына ағылар яшамиш жезва. Школада 2 аялди къелзава. Гъам школадин, гъамни маса дараматар, яшайишдин хейлини къвалерни куъынебур я. Абуру Качалхуър юхсулдиз къалурзава.

Школадин патав гъалтай сажеъильдивай чна хуърун медпункт гъына аватла хабар къуна. Са тимил вахтунда, хияллу хъана, кисна ақвазайдалай гъуль-

Б.Салманхановади чаз лагъайвал, коронавирус чкайтаса ада гъам Качалхуърун, гъамни Цмуррин ағыларин саъламвал хуън, түгъвалдин вилик пад къун патал зеъмет чыгуна. Ада хиве къазва: коронавирусдик ва стап-жемдик начагъ хъайбуру гзаф хъана.

ленидик акатзавай Ичинрин хуъре 2023-2024-йисара модульный ФАП-ар эцигун планамишнава.

Чазни умуд кутаз къланзава хы, Качалхуъре медицинадин кутугай идара жеда. Им, са раҳунни алачиз, вахтунин истимишнин я.

Редакциядин къейд

Дүгъриданни, Дагъустанда медицинадин хиле, яргъал төвъєна, гъялна къланзавай четин месәләй, медицинадин пайгар тушир гъалда авай идарай, къилди къачуртла, фельдшервиллинин акушервиллинин пункттар, гъайиф хы, садни къвед ава. Июлдин вацра Республикализ Федерациин Советдин Председатель Валентина Матвиенко атайла, ада, ФАП-рин гъалдиз за къалахдиз ағыз тир къимет гуналди, Республикадин гъукуматдин иштираквал аваз къилье тухтай заседанидал здравоохраненидин министр Т.Беляевадиз түнбүтънай. “ФАП эцигна ишлемишиз вахкүзайди яз гъык гъисабиз жеда, эгер аниг яд, электричество гъанеңчыла, эгер ана са замни авачыла, термометрдилай гъейри? Ахътин ФАП-ар низ ғерек я?” - лагъанай ада. Министерстводиз яргъал районна ФАП-ар эцигунал ва ишлемишиз вахкүнада гүзчилеварин тапшурғанай...

Инад мадни алатай йисан агрепдиз Кыблепатан Дагъустандын фейи региондин Кыл Сергей Меликова сифте нубатда Дербент райондин Кала хуърун ФАП-дин гъал ахтармишади рикел ххвезва. И объект региондин “Медицинадин санитариядин рекъяй сифтегъан къумек агақардай къуралуш вилик тухун” проектдин ва “Дагъустанда здравоохранение вилик тухун” Госпрограммадин сергъятра аваз 2020-йисуз эцигнай. Вичин къимет 4 миллион манат, айлай девирдин вири истимишниниз жаваб гүзвайди тир модульный ФАП-да са суткада 30-дав агақына ағылар якъалуз жезва. Ахътинбур Дагъустандын амай районнан ачухун давам жезва. Ик, здравоохраненидин министерстводин сайтда 17-сентябрдиз Ба-

баорт райондин Туршунай, Алимпаشاорт ва Геметюбе хуърерин ағылар ядаса алаи аямдин вири истимишнин къунвай 3 ФАП эцигна, ишлемишиз вахканвайдакай хабар ганва. Абуру лагъайтла, Республикада медицинадин сифтегъан хел цийи хъувун (модернизация первичного звена) программадин сергъятра аваз эцигна, ишлемишиз вахканва. Шад мянркатда РД-дин Гыкуматдин Председателдин заместитель Мурад Къязиева, здравоохраненидин министр Татьяна Беляевади, Халъын Собранидин здравоохраненидин комитетдин председатель Ильяс Мамаева иштиракна.

- Дагъустанда медицинадин сифтегъан хилен гзаф идарайрин гъам хъсанди туш. Абурукай садбур тамамдаказ цийи буради эвездин, садбурани ремонт ва реконструкция къилье тухунин лазимвал ава. Шад жедай кар ам я хы, айлай вахтунда госпрограммадир яргъал йисара чи гъил акакъ тавур къалахар къилиз акъуддай мумкинвал гузва. Яваш-яващиз чна, шегъерра хыз, яргъал хуърерани медицинадин сифтегъан къумек агақарзавай хилен шартлар хъсанарда, - къейдна, мярекат ачухдайла, министерстводи.

Аквазайвал, Республикада ФАП-рин хцидаказ ақвазавай месәладиз артух фикир гуз эгечынава. Кылдинди, ам гъялдай рехъ ава. Чна къевелай умудзава: Госпрограммадин сергъятра аваз Кыблепатан Дагъустандын хуърерани ФАП-рин месәла мукъвал вахтара гъялда.

Рикел ххин: винидихъ тъвар къунвай Госпрограммадин сергъятра аваз алай йисуз Дагъустанда 28 ФАП кардик акатнава. Адан къалах 2025-йисалди давам жеда. Госпрограмма уммуздиз кечирмишнин патал, санлай къачурла, 6,5 миллиард манат харжда.

Куърпе аялриз - куъмек

Чи мухбир

Дагъустандын здравоохраненидин министерстводин пресс-къуллугъди хабар гүзвайвал, ялприн чулав лекъин азарар фад дузыдал ақыдуун патал Республиканын перинатальный центрада алай аямдин (суперсовременный) тадарактый менфят къа-чуз башламишнава. Ада куърпе аялрин ивидик квай аммиакдин къадар чирдай мумкинвал гузва. Малум хайивал, цийи тадарак маса къачуз мергъяматлувилин “Жизнь как чудо” фондунин къумекна...

Техникалык гъейри, медицинадин рекъяй пешекар кадрияр герек тирвилляй, мукъвара Дагъустандыз мугъман хъай адан регъбердихъ галаз гуършиш мхай РД-дин здравоохраненидин министр Т.Беляева и рекъи пешекар кадрияр гъазурунин жигеттейдай икъар хъана.

- Фондунин “Чулав лекъин азаррой школа” программадин сергъятра аваз чун Дагъустандын перинатальный центрайрин ва ялприн больницийрин къуллугъчияр къабулиз, абуруз куърпе аялрин чулав лекъинин азарар (гипераммониемия) фадамаз дузыдал ақыдуз къумекдай чирвилер, тадарактыхъ галаз къалахдай къайда чириз гъазур я, - къейдна мергъяматлувилин фондунин регъбер Анастасия Черепановади.

Вичин нубатдай министрлери Республикадиз комерциянбур тушир тешкилатрин регъберар, кардалди къумекар гуз гъазур ва регионара медицинадин къумек хъсанаруник чин пай кутазвай инсанар атунал шад тирди лагъана. Алай йисан 6-октябрдиз Махачкъылда фондуни медицинадин федеральныи идайрайрин къуллугъчияр къабулизди конференция къилье тухун, анал тухумда авай (наследственный) азаррин, къилди къачуртла, ивидик аммиак артух хууниз талукъ темадай тежриба хажун пландик квайди раинжана.

Рикел ххин: мергъяматлувилин “Жизнь как чудо” фондунин чулав лекъинин залан азарар авай аялриз 2009-йисалай къумекзава, гъа гъисабдай яз азар фадамаз чирдай программадирин бинедаллас дуихтурриз чирвилер гузва.

Вилик пад къун патал

Дагъустандын медицинадин идарайтив виниз тир технологийрин тадарактага агақун давам жезва. Винидихъ тъвар къунвай чешмедин делилралди, ийкъара Махачкъыладин клиникадин больницидиз “Здравоохранение” милли проектидин сергъятра аваз алай аямдин ангиограф хканва. Цийи тадарактади риклини дамаррин азаррин вилик пад къаз къумекда.

“АЙБОЛИТ” Чир хуун хъсан я

“Айболит” газетдай.
Гъазурайди - Надият ВЕЛИЕВА

• Яргъал чыгур ульгуъяр квайла, таза келемдин пеш 1-2 декъиқада газайвай циз вегъена, ахпа адавай вирт гүзүн, хурудал эцигда. Клеви ульгуъяр квайла, са пеш хурудал, сад далудал эцигда.

• Коклюшдин азар авайла, 5 силих серг кульб авуна, шир алай катулдиз вегъена, са истиканда авай нек алава хуунуна, зайдий цал эцигна, са декъиқада града. Ахпа ам ирид йикъан вахтунда йикъа 2-3 сеферда $\frac{1}{2}$ - $\frac{1}{3}$ истикандавайди азарлу аялдиз гуда.

• Алимрин ахтармишнри къалурзавайвал, са йикъан къене түүр 100 гемишири ва салан майвайри рак азар артмиш хъун 5% тимиларда.

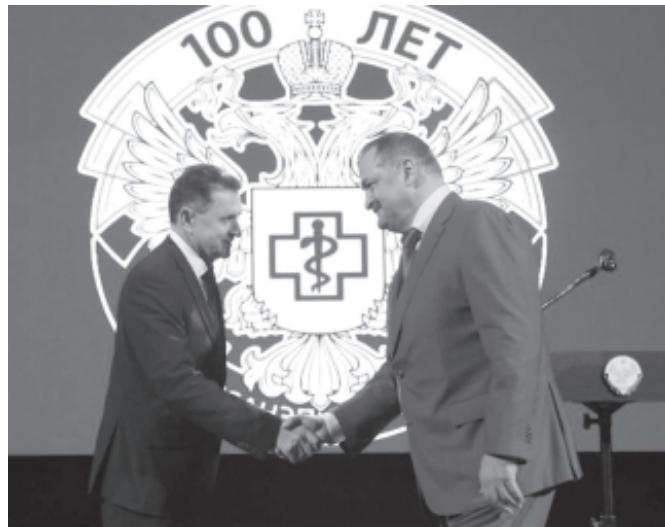
• Инсультдик азарлу хъайбуруз чин рациондик шефтеплар кутун газа хийирлу я. Адак квай микрорезлементри риклин къвалах хъсанарда.

• Хук таз滋味ла ва хуквада хер авайла, девясил хъчади къумек гуда. Хуърекдин са түруна авай кульб авунаяв девясилдин тумунал са истиканда авай газайвай яд илична, 2 сядта тада. Ахпа са гъаф-тедин вахтунда йикъа 3-4 сеферда хуърекдин са түруна авайда ишлемишда.

• Суткада 6 сяддилай тимил кусудай инсанрик рак азар акатунин каталувал иллаки газа я.

• Иифиз ахвар текъвез滋味ла, хмелдин шишкайрал са истикан газайвай яд илична, 4 сядта тада. Ахпа кусудалди вилик $\frac{3}{4}$ истиканда авайди хъвада.

Россиядин санитариядинни эпидемиологиядин къуллугъдин - 100 йис

(холера), руфунин тифдин, чахуткадин, къиздирмадин эпидемийрикай хуз ала-къайди, алай аямда лагъайтла, инсаннит патал залан имтигъандиз элкъеве коронавирусдин садакай масадак акатдай азардин вилик пад къунин женгиниз сифтени - сифте экъечайбурни Роспотребнадзордин къуллугъчияр тирди къейдна.

- Къетлен гъялар арадал атайла, тадидаказ ва менфятлудаказ къвалахиз хуникиди, вири сад хъана, малумарај женгина агалкъунар къазанмишиш алакъна. Роспотребнадзордин

та, Жарият Мегъамедовадиз Роспотребнадзордин патай Чухсагъулдин чар, Избербашдин ТО-дин начальник Айнула Тагъирова ва Ахцеърин ТО-дин начальник Арсен Касимовадиз хурдал алкүрдай "Rosпотребнадзордин лайихуу работник" лишан гана. Чи ватанэгълийрикай, 100 йисан юбилейдин сергятара аваз, ведомстводин шабагъ - "Россиядин Госсанэпидкъуллугъдин 100 йис" медаль гайбурун арада Роспотребнадзордин Дағъустанда авай Управленида надзордин отделдин начальник, вичин ери-бине Стап Сулейманан райондин Кварчагъарин хъряйт Абасов Мирзебутай Мирзеагъаевичи (шикилда - Н.Павловахъ галаз) ава (гаф квайт чкадал лугъун, санэпидкъуллугъди къенин юкъуз къилиз акъудзазай къвалахдикай гүгъульчай адахъ галаз интервью гун чи пландик ква).

Асирада - агъалийрин къуллугъда

Рагнеда РАМАЛДАНОВА

Алатай жуъмядиз Махачкъалада, М.Горькийдин тъварунхъ галай Урusrин драмтеатрдин Чехи запда, Россиядин государстводин санитариядинни эпидемиологиядин къуллугъдин (къенин юкъуз Роспотребнадзор) 100 йисан юбилей шад гъалара къейдна. Ана Дағъустандын Кыил Сергей Меликова, Роспотребнадзордин Дағъустанда авай Управленидин регбъер Николай Павлов къиле аваз республикадин шеъеринни хуремин территориальный органа зегъмет чугвазвойбуру ва ветеранри, республикадин вилик-къилик квай къуллугърал алай ксари, шеърэгълийри иштиракна. Мярекат башламишталди вилик Дағъустандын Кыил санэпидкъуллугъдин тарихдин къилин девирар къалурзазай шикилрин выставкадиҳт галаз таниш хъана. Шад мярекат Россиядин, гъакъни Дағъустандын гимнастамаруналди ачуна...

- 100 йис - им вичел фикир жөлбәдай вахтая. Заз, къуллугъди къиле тухузтай къвалахдилай разивал къалурзазай, риклин сидкъидай сагърай лугъуналди, квезд - къенин юкъуз зегъмет чугвазвой ксариз ва ветеранриз - юбилей төбик ийиз къланзана, - лагъана сифте гаф рахай региондин Кыили.

Дағъустанда авай Управленидин къуллугъчияри лап четин шартла зегъмет чугуна, чин везифайрив, дяведа хиз, намуслудаказ ва жуъртлудаказ эгечина. Региондин эпидъалариз дериндай анализ гуналди серенжемар къабулунин ва, вири патарихъай алцумна, кардик кутур къарапарин бинедаллаз гъялар пайгардикай хкатуниз рехъ ганач, - къуллугъдин къвалахдиз виниз тир къимет гун яз, алава хъувуна региондин Кыили.

Малум тирвал, санитариядин гүзчилов республикада вири хилера къиле тухузва - недай продуктилай эгечина, карханайра зегъметдин шартлар ахтармишнал къведалди. Алай вахтунда Роспотребнадзордин Дағъустанда авай Управленидин шеъерра ва районра кардик квай территориальный 15 отделда, гъа гъисабдай яз гъульун портунин, транспортдин ва аэропортунин пропускдин пунктарин кваз, зегъмет чугвазвой 230-далай виниз къуллугъчияр, республикадин агъалияр садакай масадак акатдай азаррикай хунын ва чун элкъвена къунвай чкадин хатасузвал таъминарунин къарапулда акъвазнава.

Къуллугъдин ветеранрин къвалах къетлендаказ къейд авунхъ ва абуруз сагърай лу-

- Чи къуллугъ адетралди, пешекарвилин агалкъунралди девлетлу я. Пешекарар лагъайла, чин къвалахдин рекъяя къетлен истемишунарда байру ва хъянавай кеспидиз вадалбуру я. Къенин юкъуз Роспотребнадзордин къуллугъдуша санитарный духтурри, эпидемиологи, юристи, лабораторийрин къуллугъчияри садакай масадак акатдай азаррин вилик пад къун патал зегъмет чугвазвой: цин ва гъавадин, незвай продуктрин, къвалахзайвайбурун - зегъметдин, аялриз тербия гунин ва къелунин шартлар ахтармишлава. Чи къилин макъсад агъалийрин сагъламвал хунин ва умъурдин ери хъсанарун я, - къейдна республикадин къилин санитарный духтурди.

Къвалахдин рекъяя юлдашриз асирадин юбилей төбик авунхъ галаз сад хиз, ада мяյкем сагъламвал, хушбаҳтлавал ва пакадин ийкъахъ инанмишвал артук хун алхишина.

- Чи пешеди, виниз тир дөрежадин чирвилер хиз, вафалувал, сабурлувал ва рөгымлувал истемишишлава. Квезд виридан и ерияр хас хунал чна дамахзана. Чандилайни гъил къачуна, четин вахтунда зегъмет чугунай ва республикадин, санлай улькведин агъалийрин сагъламвал ва хушбаҳтлавал хъник пай кутунай квезд риклин сидкъидай сагърай лугъуз къланзана, - хълагъна Николай Павлова.

Санэпидкъуллугъдиз талукъ яз чехи экрандилай къалурай фильмди залда къват хъянайбуру ам фей баркаллу рекъихъ галаз мадни гөгөншдаказ танишарна, яргъал йисара рөгъбервал гайи ксар рикъел хана. Зегъметдин ветеран, Дағъустандын здравоохраненидин лайихуу работник Людмила Беляевади виши рикъ газа ва еке гъевесдиви яргъал йисара чугур зегъметдикай, къуллугъдин къилин макъсаддикай авур сүйгүбетни итижлуди хъана.

Шад мярекат республикадин культурадин хиле зегъмет чугвазвойбуру концерт гуналди акъалтна.

Сергей Меликова тарихдин девирдин улчмейралди са акъван чехиди тушир вахтунда къуллугъдилай агъалияр биологический хаталувилерикай худай, абурун сагъламвал хунин къумекдай менфялту рехъ жагъурунади, садакай масадак акатдай азарриз акси медицина дүйнъядын дөрежада аваз вилик тухудай къуллугъдин бине эцигайбурулай виликан девирра виш агъзурралди инсанар къиникал гъайи цегъерин, чумадин, вабадин

Спартакиадада гъалиб хъана

Алатай гъафтеда медицинадин хиле зегъмет чугвазвойбурун арада къиле фейи спартакиадада Дағъустандын мусибатрин медицинадин централдин къуллугъчир 1-чка къуна.

Духтурриз, медицинадин хилез чин умъур бахшнавай ксариз спортдыхъ инсандин сагъламвал паталгъикъван зурба метлеб аватла чизва. Махачкъалада, Е.Исинбаевдин тъварунхъ галай стадиондал, спортдин са шумуд жүредай, гъа гъисабдай яз волейболдай, столдал къугъвадай теннисдай, ақвазай чкадилай яргъаз хкадарунай, чукурунай, шахматрай ва шашкайрай къиле тухвай спартакиадада иширакай 500-далай виниз духтурри и кар мадни субтунна. Идалайни гъйри, медицинадин къуллугъчирги ГТО-дин нормаярни вахкана.

Фикир чирда

РД-дин ТФОМС-дин пресс-къуллугъди хабар гузтайвал, "Здравоохранение" милли проектдин "РФ-дин здравоохраненидин сифтегъан хел цийи хъувун" федеральный проект къилиз акъудун яз, страховой полисдин бинедаллаз къумек агакъун лазим тир агъалийриз ийизай къуллугърин ери ахтармишун патал абурун фикир чирда (соцопрос къиле тухуда). И кардал "Макс-М" АО-дин Махачкъаладин филиал машъул жеда. Страховой компанийдин векилди медиадарада яратмишнавай шартларикай, духтурдин патав фин патал виликамаз учир къун тешкилнавай гъалдикай, персоналдин дикъетлувиликай, къумек агакъарзай вахтунай, гъакъни азарлу кас духтурдилай рази яз амукънатла, хабарар къада. Жавабри регионада четин месэләяр дүздала акъудиз, гележегда абурун гъялдай мумкинвал жагъуриз күбмекда. Гъавильяй Дағъустандын ТФОМС-ди республикадин агъалийривай хабарар къунин мярекатда активвал къалурун герек я.

Важиблувал къейдна

19-сентябрдилай 25-сентябрдади чи республикада "Рапар янаван аялар - сагълам гележе" лишандик кваз Дағъустандын здравоохраненидин министерстводи къиле тухвай серенжемдин макъсад аялриз азаррикай вилик пад къадай рапар ягъунхъ еке важиблувал авайдал фикир желб авун тир.

Ана республикадин общественный сагъламвал хунин ва азаррин вилик пад къунин централдин, гъакъ садакай масадак акатдай азаррин больнициадин (РЦИБ) гигиенадин хилай духтурри активвал къалурна.

Эхиримжи йисара азарриз акси рапар ягъунай кыл къакъудазай диде-бубаярни гзаф гъалтзаявайди сир туш. Минздравдин къилин инфекционист, садакай масадак акатдай азаррикай кафедрадин доцент Саният Мегъамедовади ДГМУ-дин лечебный ва стоматологиядин факультеттин 1-курсунан къелзаявай студентар патал къелай лекция и жигъетдай гзаф маналуди хъана. Ада анжак виниз тир пешекарвал авай духтурдилай, аялдиз и ва маса азардиз акси раб ягъунхъ иммунитет патал авай важиблувал анамишунади, гъвечи пациентрин сагъламвал ва умъур хаталувилерикай хуз алакъайдахъ инанмишарна.

ЧУБАРУКАР

Селимбек Рамазанов - 90 йис
Хайи ерийрин ашукъ

Көплиррин хуруп (Кыргызстан) литературадинин журналистикадин ревюй маштубур устадар түмил ганвач: Көплир Айисат, Мемей Эфендиев, Буба Гыйжиккулиев, Саяд Гыйжибалаева, Даир Бейбалаев... Ибурун жергеде Көплир Селимбека (РАМАЗАНОВА) көтөлөн чек көзбүткөн ава.

Ам литературадиз, лугъудайвал, геж атана. Амма лап лайихлу гелер таз алакъын. Лезги көлдайбурун суффрадал ада "Көплир Айисат" роман, гы твар алац кхъенвай драма (ам Лезгийрин госмуздраттеатрди сөгнедалын эцигна), "Рапрапар" (2005), "Гъаргъалагдин гел", "Көплир-ери" (2011), "Дагъларин аламатар" (2012), маса ктабар, макъалаяр, очеркар гъана.

Саки вири эсерар хайи ерийрикай, абурун тариҳдикай, баркаллу инсанрикай, девлеттур төбиятидикай, марифатдинни къанажағын бинейрикай кхъенвай къейдер я. Абурай аквазвайвал, Селимбек риккывани вичин ватандал ашукъ, тариҳда къекъвез алакъай, төбиятидикинин инсанрин гүзелвилерал гъейранвалдай, лезги чал, адетар, къанунар дериндай чидай инсан тир. Вири эсеррих ақалтавай не силар ватанпересар яз тербияламишдай гужлувал ва метлеб ава. Иллаки аялар ва жаванар патал кхъенвай эсерра автордин къелемди ва руғьди таъсирувилелди къалахазава. И чинал гъанвай гъакая гъа кардин шағындай я. Ам чна Көплир Селимбекан 90 йис тамам хунихъ галаз алакъалу яз күн вилик гъанва...

Кфијдин сес

Кфијдин сес күрдүн күнүнүн көзбүткөн ава. Ам чи бубадин кар тир. Аял чавалай ада рикл алаз кфијигиз чирнавай. Галай юлдашри мад гъихътин алатор язава лағана хабар къурла, күснү дамах гвачиз, кфиј, зуңре, балабан, далдан, тафт язава лугъудай. Адан чантада гъамиша къуша кфиј жедай, яни къве кфиј сад-садал күтүнна, садай макъамар, мұкъудай зил къзвай...

Ара физ зунни Мерзегъя кфиј алахъдай. Чавай қландаивал сес ақудиз жедачир. Адалай гъейри, чна ял турла, мұкъвал-мұкъвал ван атлувай...

- Вуна кфиј ядайла, сивихъай гелягъ тавуна, яргъалди давам жезва. Чавай жезвач. Вучиз ақл ятла жедачи лагъайтла? - Талабда садар Мерзегъади.

- Вун гъевчил чавуз, кінти - лаш күтүнна, кумукъайла, "әбезү-үй-үй!" лугъуз, катайди яни? - Гадайрилай вил алладарна гъевесдинди бубади.

- Я, вуч хъана? - хуруп ақатна Мерзегъадик.

- Хъун заттени. Вавай, сес аттун тавуна, гъиниз къван чамар ийиз хъана?

- Бязи аялрилай зун яргъаз фидай, - дамахдивди жаваб хганна Мерзегъади.

- Ятла, чун къвед килигин, ни яргъалди "әбезү-үй-үй" давамардатла. Рази яни вун? Зун яшлу, вун жегъил итим. Машъулут патал мұкъув чубанарни гъевеслу яз атат хъувурла, гъүжетра гъатда абуру.

- Рази я, серкер, - шад хъана, къуневай чанта ақудна, къвалихъа эцигна Мерзегъади.

- Ятла, хъсан. Султан, вуна пу-

дал къван гъисаба, - хуруп кваз юлдашрилай вил алладарна бубади. Султана пудал къван гъисабайла, абурухъ галаз зани зил къуна. Зунни Мерзегъя, са ара хъайила, ял къуна, ақваз хъана. Бубади, санизни фикир тағуз, "әбезү-үй-үй" давамарзавай. Алайбур хурурейла, бубани, хуруп ақатна, ақвазна.

- Гъан, Мерзегъя, гъикл я?

- Гъельбетда, вуна чун алдатышава. Гъикл лагъайтла, вуна нефес, нерай къаҷуз, сивай ахъайзая.

- Гъикл хъайила, квевай гъелелиг кфилини ягъиз жедач.

- Серкер, жедачни, нерай нефес къаҷуз, кфиј ягъиз чазни чирайтла?

- Жеда, Мерзегъя. Вучиз жедач, ваз ақваз ашкы хъайила. Ам за- вай. Күн жегъилар я. Күн рикл ахътин крарап хүн лазим я. Келер гваз дагъларин къакъан синерални гүлүшшан тепейрал кфилини ши- рин сес хажайтла, гъикъян серес жеда. Акваз-акваз ви сүрүрдевай келер гүмрагъ жеда. Аңжак инамаз четин я.

- Вучиз? Ина, ара хъайила, чирайтла, жедачни?

- Инай ваз кфилини нацф гъат- дани? Хуруп хъфейла, кфилини ийда, ам ягъизни чирда. Ихтиян арандин яцу нацунайкай авур кфи- дил квевай нефес ақақъариз же- дач эхир?

- Зун рази я.

- Буба, заз мус чирда? Зазни, ваз хъиз, кфиј ягъиз чир хъана кланзана.

- Мерзегъадиз ийидайла, вазни ийда, хва. Рази яни вун?

Чи шадвилин түм-кыл алай. Мус хуруп хъфена, кфилини ийидатла лугъуз, чна амай йикъар гъисабазавай. Бубади, чун къатканвайла, дагъларин секин дерейра хуш сесинин ван тунвай. А сесинин на- зиквили, хушвили чун, сүгъүр- да турди хъиз, сустарзавай...

Күнне йисан вахтарин тъямар дадмишайди яни? "Вахтарих тъямар жедани?" лугъунни мүмкүн я. Эхъ, жеда! - лугъузва за. Вахтарихъ, яни йисан гы вахт (күйд, гатфар, гад, зул) къачуртлани, гъар садаҳвичин рангар, тавар, атирас, крат, кайтъяр авайди хъиз, тъямарин ава.

Де авачта, күнне яб це. Зун анжак, гъилевайди зул хууниз килигна, и вахтунин (чаван) тъямрикай раза. Сентябрь алатнава, виллик зулун къве варз кума: октябрь, ноябрь. Ибур зулун юкъ ва эхир я. Чи патара и къве варзни, алатнавай сентябрь хъиз, алахъай йикъар газа, чимел чуру йикъар түмил авайбур жеда. Октябрдин ватца, сентябрдиз хъиз, чи саларани багълара, узумлухра, тамарани чуыллера гатун бегъерар

Мерд АЛИ

Зулун тъямар

Төбиятидиз сиягъат

Квятун, хуерьизни шеъеррэз - базаризни гъамбарханайриз дашишун, квальера хуыттүз недай сүрсептар - компоттар, мурабаяр, ширеяр, салатар, картуфарни келемар, газарарни чугъундуар, маса майвайяр, емишар гъазурун давам жеда.

И чавуз квяттавай ципицирин дад аку, абури гъикъян верцї ятла килиг. Зулун ийферин къайивили абурун хүчүвал, дадлувал артухарзана.

И чавуз чи багълара ичер, чуьхверар гъикъян булдиз агақъатла, күн шагыдар я. Иллаки Ахъцегъирин, Къасумхурун, Кыргызинин багъларин емишрин дад махарин сүттүрдүн сүрфайрихъни жеда!

Цыркухъым ичерин мижеди гъилериз шире яда, вирттедин гъайбат къалурда!

Чуьхверар, дудгъөвер хъиз, сиве цірада!

Самурдинни Мегъарамдхурун тамарани багълара дигмиш хъайи чуру ичерини чуьхверри, кициркини анарри, жумарини жиккайри, кирийрини инийри чирна жедай маса емишрин тъямар риккелай алудун мүмкин я.

Клерецар лагъайтла, хъархъаррин чкалрай акъат хъана, чилел аватда. Гъихътин ацай хвехер!..

Марьям АЛИСКЕРОВА

Ватан

Ажеб чеҳи тушни сергъят
Ватандин -

Гъевчизамаз къужахда къур

макандин!

Бахтлувилиз са вахт ава инсандин,
Ажуз хъана, виле тахъүй

душмандин.

Гъар са касдиз хай Ватан дамах я,
Зи лезги чил чар булахрин

булах я.

Чи далудихъ къагъриманар даях я,
Хузыз адет, пак руғъгерин

къармак я.

Чун бубайрин тарих хуныз
гъазур я,

Сүлеймани Эмин халкъдин абури я.
Шарвилдин гылы хъайди гапур я.

Халкъ тахъайтла, вири крат какур я.

Булахравай къайи ятар дадмишиз,
Цыкъ акъудай гатфарин вахт

алхишиз.

Гъайиф жедан чанни жуван
къурмишиз,
Девирралди инсандин баҳт
вердишиз!

"Лезги газет"

Вун чи квализ экв я къевезай
гъамиша,

Чан рикл алай гуърметлу
"Лезги газет"!

Лезгиян гъар са кас вахх
таниш я,

Чи дамах, абури, вун я, "Лезги газет"!

Вилерин я ишигъ, чи руғъдин
куйрат,

Чи баҳт, чи умъур, вун я
"Лезги газет"!

Келзайт гъар сада гурай къе
къуват,

Къве вилин нине вун я,
"Лезги газет"!

Дустар вахъ газа ава, халкъар
авур сад,

Хазина яз хвена клан я
"Лезги газет"!

Хъанватлани къе виш йис,
келзава мад,
Чешне я вун умъурдин,
"Лезги газет"!

Лезги чыл

Чан зи хай лезги чал,
Зи дидедин бағыри чал.
Гүрчегвилет ашукъ я зун,
Девлетни я, дири я вун.

Ви веледар къагъриманар
Сүлейманин нөвеяр я.
Къасум шеър, Ахъцегъарни,
Хъукъварни ви бинеяр я.

Къе чна вал дамахзава
Хайи чилел тарих авай.
Ви къегъалри квалахзава
Лезги чилел тариф авай.

Зи умъурдин рузи я чал,
Вун зи вилер, вун я зи чан.
Чи тарихдин гүзгүз я чал,
Чан мегърибан, чан лезги чал!..

Хив райондин
Хъукъварин хуу

Шиккылда рангар экъуъра

Күй ихтиярар Инвалид аялар авайбуруз къезилвилер

Инвалид аялар авай диде-бубайриз алла пособиярни, къезилвилерни, зегметдин заминвилерни талукъ я. РД-дин МФЦ-дин къилин идаради раижнавайлар, инвалид аялар авай хизанривай агъадихъ галай къезилвилерикайни пособийрикай менфят къа-чуз жеда:

- диде-бубадикай садавай (ва я къяюмевалза-вайдаа) вацран къене ял ядай 4 югъ алла яз къа-чуз жеда, и йикъарин гъакъини гуда;
- диде-бубадикай садавай (ва я къяюмевалза-вайдаа) вичиз къулай тир гъар гъи вахтунда хъайлани гъакъи гузев отпускдиз экъечиз жеда;
- кхъена къалурнавай разивилин чар галачиз инвалид галай диде-бубаяр йифен вахтунда, ял ядай ва суварин юкъуз къалахал желбай да команда-ровкайриз ракъурдай ихтияр ава.

Къалахал акъязунин программа. Инвалид аялар галай диде-бубайриз жегылриз талукъ маҳсус прог-

раммадай къалахал акъязаз жеда. Къилин шарт! яшар 30 йисалай артух таъвин я.

Аялрин пособияр. Аялрин пособияр тайинардайла, инвалид аялрихъ гелкъевезвай диде-бубайриз алла къезилвилер (льгота) къачуз жеда.

ЖКУ-дай гузевай харжийрин эvez вахчун. Инвалид аялар авай хизанривай яшамиш жезвай къвалин коммунальный къулугърай, капитальный ремонтдай гузевай гъакъидин 50 % элкъвена вахчуз жеда. И къезилвилерикай менфят къачун патал агъалиривай яшайшдин рекъяй хунийн идарадиз ва я МФЦ-диз арза вугуз жеда.

Диде-бубадиз вахтуншил вилик страховой пенсия. Мулькуд йисал къван яшара авай инвалид аялдиз тербия гузевай диде-бубадикай садас вахтуншил вилик страховой пенсия къачудай ихтияр ава. Бубадиз - 55 йис хъайила ва 20 йисалай тимил тушиз страховой стаж авайла. Дидедиз - 50 йис тамам хъайила ва 15 йисалай тимил тушиз страховой стаж авайла.

Паспорт къачунайни дегишарунай

Малум тирвал, 14, 20 ва я 45 йисан яшара авай ватандашриз паспорт къа-чун, дегишарун талукъ я. 14 йисан яшдив агакънавайбуруз паспорт къачун патал герек жеда: диде-бубадин паспортар; хайвилин шағъадатнама (ламинировать тавунвайди); 3,5x4,5 къадардин шикил, 300 манат госпошлина гун.

20 ва 45 йис хъайила, паспорт дегишарун патал герек жеда: къульне паспорт; 300 манат госпошлина гун, 3,5x4,5 къадардин 3 шикил; эвленимиш хунийн гъа-къиндай шағъадатнама (аваз хъайитла).

Паспорт къачунин, дегишарунин арза, хайи йикъян пакадин йикъалай башламишна, 90 йикъян къене гуз жеда. Паспорт дегишарунин муддат 5 югъ я.

Гафарин алемдай

А.Искендерован эсеррай

Гафарикай ийизвай веревирдериз талукъ рубрика давамаруналди, и сеферда заз лезги эдебиятдиз "Самур" роман гъуналди машгъур хъайи Абдуллагай Искендерован и эсерда душиш хъайи бязи гафарикай рахаз къланава. Къилди къачуртла, динма-диндирма, дуванхана, дуванбэг, шулугъкар, декленеклар гафарикай.

Динма-диндирма гафунихъ "садлагъана", "хабар-суз", "къапла-къап" мана ава. А.Искендерован эсерда гъалтай и гафаз, М.Бабаханов гафаргандилай гъери, масанрай жагъанач, гъа жергедай яз - орфографиядин гафаргандайни.

"Агъмед къаравулдихъ агакъзавайла, катзавайдан вилкай Къурагъын дестедин командин акъатна, динма-диндирма маузер акъудна, ам яна. ("Самур" роман).

Судья, суд гафарин чадални писателди дуванбэг, дуванхана ишлемешнава: "Абурун арзадиз чадал килигун патал иниз къе окруждин дуванбэг къазини галаз атана". Гъуррадин ван ацалтна, гъар

патахъай дуванханайрин гъаятдиз циийи-циийи партизанар къевезвай". Ибурни малум гафар я, амма, вучиз ятлани, кхъинра къериз-царуз ишлемешнава.

Гафаргандри, рахунрани малум тир шулугъчи гаф аватлани, писателди "кар" суффиксдин къумек-дадли туъкъурнавай шулугъкар гафуникай менфят къачунва: "Адаз чидай эвелан надинж шулугъкар Муса амачир".

Са шакни алализ, ихтиин "жуъреба-жуъревилери" чалан девлет артухарзана, гъа са вахтунда им гафар арадал гъунин мумкинвилер гегъенш тирдан шағъидвалзавай делилни я. "Шулугъкар" къинади, лу-гъунади, гъавурда таъгадай кас жедани? Ваъ, гъельбетда.

А.Искендерован "Самур" эсерда зал манадай та-мамдиз къил акъудиз таҳвай "декленеклар" гафни гъалтна (гафвилин къадарда). Мумкин яз гъисабиз жеда, им къилдин нугъатра малум гаф я. Ам вуч гаф ятла чидайбур аватла, адакай кхъена, редакциядиз ракъурн таълабзана.

Квез чидани?

Бурундиликай итижлу делилар

- Бурунди Рагъэкъеңдай патан Африкадин гъве-чи ульке я. Адан умуми майданди 27830 квадратный метр къазва.
- Бурундида 11 миллиондилай гзаф агъалияр яшамиш жезва.
- Колонизаторар яргъал вахтунда и ульке къун-шидаллай Руандадик акадариз алахъна.
- Бурунди Германиядин, Бельгиядин колония хъанай.
- 2019-йисалди и улькведин меркез Бужумбура тир, ахла меркез Гитегадиз ахъудна. Гитега 120 агъзур кас яшамиш жезвай гъвечи шегъер я.
- Бурундидин асул халкъар тир хутуйринни тут-сирин арада авай къалмакъал гъамишалугъдаз эл-къвенва.
- Бурундидин агъалийрикай 10 процент мусур-манар я.
- Гъукуматдин чалар улькведа пуд ава: френг, рунди ва сухали.
- Улькведин гъава тропикрнди я.
- Бурундидин агъалияр гзафни-гзаф некъияр ва гъажибулдаяр гъасилунал машгъул я.
- Улькведин агъалийрикай 80 процент хурера яшамиш жезва. Бурунди Африкадин ульквейрикай об-разование виридалайни агъуз дережада авай чка я.
- Къарамалар Бурундида анжакъ девлетлу кса-рихъ ава. Гъайванри агъалийрикай якни некунилай гъери, абурун дережани хкаждава. Инсандикъ гъынван гзаф калер хъайитла, гъакъван ам девлетлу яз гъисабзана.

- Мобильный алакъа и улькведен агъалийрикай анжакъ 2 процентдихъ ава.
- Бурундида къир цанвай улакърин рекъер саки гъалтдак. Аэропорт кардик ква, амма ракъун рекъер ава.
- Чи йикъара Бурунди лап кесиб ульквейрикай сад яз гъисабзана.
- Улькве асул гъисабдай кофе къецепатаз маса гуни хувзва.
- Бурундида авай Танганыка вире Яру ктабдик кутунвай 120-далай виниз балугърин ва набататрин жуъреяр ава.
- Чехи Нил вацун эвел къил Бурундида гатлун-зана.

Хабарар

Улькведа ва дульньяды

Къанунда дегишвили

РФ-дин Президент Владимир Путин военный къулугъдиз талукъ УК-дик дегишвили кухтuna. Идакай "Новости" РИА-ди хабар гана.

"РФ-дин Уголовный кодексдик ва РФ-дин уголовно-процес-суальный кодексдин 151-статьдик дегишвили кухтунин гъа-къиндай" федеральный къанун правовой информациидин сайтыда чапнава. Икъл, УК-дик "Мародерство" цийи статья кухтунва. И тахсиркарвиял 6 йисалай 15 йисал къван азадвилай магъру-мунин жаза гуда.

Мад са дегишишвил - "Гъульгъуллудаказ есиривиле вугун". И кардай 3 йисалай 10 йисал къван азадвилай магърумунин жаза тайинарнава. Эгер и тахсиркарвиял сифте яз авур аскерди вич азад хъувунин серенжемар къабулайтла, вичин къуллугъздавай чкадал хтыйтла ва есиривиле маса тахсиркарвиял тавуртла, ам жавабдарвилай азад авун мумкин я.

Дезертирвал авуртла ва я эвер гайила, военный къуллугъдай татайтла, 5 йисалай 10 йисал къван азадвилай магърумунин жаза къведа. Запасда авай ва военный сборзис эвер ганвай аскеррин хивени икъардин бинедаллас къуллугъздавайбурун хътин жавабдарвиял гъатда. Идалайни гъери, аскервилин буйргъут къильиз акъуд тавунайнин, женинин гъерекатрикай къил къакъудунайнин, военный къуллугъдийн начальницид аксивилер къалмурнайнин, къуллугъ авунин къайдаря чурунайнин, военный эмменин квадарунайнин жавабдарвиял магъкемарда.

Бази дегишишвиле госзаказдин икъарарап тамамарунизни та-лукъ жеда, икъардин шартла чурун тикрайтла, 4 йисалай 8 йисал къван азадвилай магърумунин жаза къведа, эгер тап-шуругъ къипиз таъкудайтла ва я гайз зарар вад миллион манат-дилай тимил тушиз хъайитла, - 5 йисалай 10 йисал къван.

Эгер военный къуллугъдиз акси яз авур тахсиркарвиял яракълу къалмакъалар авай, гъакъл военный гъерекатрикай шартла, мобилизациядин ва я военный положенидин муддатда, военный вахтунда къипиз акъуднаваз хъайитла, гъалар заланарунин-бур яз гъисабда.

Аксивилер алудда

РФ-дин Президент В.Путинада къиле фейи гуль-рьушдад А.Лукашенкоди малумарна хъи, Рагъакъидай пата ийизвай аксивилерап Россияди гъалибвал къаучуда.

"Чи кар гъахълуди я. Гъалиб жеда! Чаз маса рехъ ава", - лагъана А.Лукашенкоди. Абурун гурушъ "Россия 24" телека-надли раижна.

Къейд ийин, къве улькведин регъберар 26-сентябрдиз гуль-рьушмии хъана. Абурун Рагъакъидай патан санкцийрикай, абурун хура акъязунай веревирдер авуна.

Референдумрин нетижаяр

ДНР-дин, ЛНР-дин, Херсондин ва Запорожъедин областрин избиркомри Россияди экечуунин гъакъиндай 23-27-сентябрдиз къиле тухвай референдумрин нетижаяр малумарнава.

Икъл, ДНР Россияди экечууниз сечкичийрин 99,23 процентди сесер гана, ЛНР экечууниз - 98,42 процентди, Херсондин область экечууниз - 87,05 процентди, Запорожъедин область экечууниз - 93,11 процентди.

Жаваб гуда

Ирандин МИД-дин векил Н.Чафиди малумарнава хъи, эгер Украинаиди Ирандин векилханадин къуллугъчи аккредитациядикай магърумайтла ва Киевда авай дипломатрин къадар тимилайтла, жавабдин серенжемар къабулда. Идакай "Новости" РИА-ди хабар гуда.

Къейд ийин, Россиядив яракъар агакъарнава лугъуз, и кар тестикъарзай делилар аватлани, аллатай гъафтеда Украина-дин МИД-ди Киевда авай Ирандин векилханадин къуллугъчийрин къадар хейлин тимиларда лагъанай.

Ирандин МИД-дин къили къейднавайвал, улькве Россиядини Украинаидин арада авай къалмакъал пайгардик кухтунин терефдад ала.

Къетли серенжемар

Францияда газдин къимет вини кларапиз акъатуникди яшайишдин бязи тешкилатор къалер централизованный къайдада чими авуникай къил къакъудунин месэлэ къарагъарнава. Чкадин чешмейрал асаслу яз, идакай "Новости" РИА-ди хабар гуда.

Къейдздавайвал, багъа авунвай цийи къиметдай газ маса къачуник гзаф агъалийрикай төм акакъада.

Ижевска мусибат

Удмуртиядин меркездин мектебда арадал атай мусибатдин агъвалатдилай къулухъ РФ-дин просвещенидин министр С.Кравцовы компютерри ийизвай таъсир веревирд авуниз эвер гана, хабар гуда "Новости" РИА-ди. Ада ихтилат авурвал, Ижевскидин мектебда инсанриз гульле гайда компютердердин къуллугънриз итиж ийизвай.

Силисдин комитетдин делилралди, мусибатдин агъвалатдин нетижада 17 кас (11 аял ва 6 чеҳибур) къена. 34 йисан яшда авай тахсиркардив къве тапанчи гуда. Ам психиатриядин учтада авай. Гъужумайда гульгуунлай вичин чандизни къаст хъувуна.

Чин гъазурайди - Куругъали ФЕРЗАЛИЕВ

ИСЛЕН, 3-ОКТЯБРЬ**РГВК**

07:00 Время новостей Дагестана. Итоги
08:05 «Королева спорта» 0+
08:15 «Слуха Родине» 12+
08:30 Д/ф «Амет-Хан» 12+
08:55 X/f «Разные песни по-любому» Часть 2-я
10:45 «Годекан» 0+
11:15 «Человек и право»
12:30 Новости Дагестана
12:55 Дагестанское кино. X/f «Расул Гамзатов. Мой Дагестан. Исповедь» 12+
14:15 «Полный газ» 0+
14:30 Время новостей Дагестана
14:55 Передача на ногайском языке 12+
15:40 «Арт-клуб» 0+
16:05 Мультифильм 0+
16:30 Время новостей Дагестана
16:55 «Не факт» 13 с. 12+
17:35 Т/с «Лестница в небеса» 17 с. 16+

18:45 Передача на табасаранском языке «Мил» 12+
19:30 Время новостей Дагестана
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Подробности» 12+
21:00 «Удивительные горы» 0+
21:20 «Ульяна спросит» 0+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Угол зерения» 12+
23:50 Д/ф «И вечный вызов на ковер» 12+
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача «Мил»
01:50 «Подробности» 12+
02:20 «Угол зерения» 12+
02:45 «Удивительные горы» 0+

ПЕРВЫЙ

05.00 «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.20 «АнтиФейк». (16+).
09.55 «Жить здорово!» (16+).
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Подробности» 12+
21:15 «Информационный канал». (16+).
21:20 «Ульяна спросит» 0+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Угол зерения» 12+
23:50 Д/ф «И вечный вызов на ковер» 12+
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача «Мил»
01:50 «Подробности» 12+
02:20 «Угол зерения» 12+
02:45 «Удивительные горы» 0+

РОССИЯ 1

07:35-07:41 Вести-Даг.
08:07-08:10 Вести-Даг.
08:35-08:41 Вести-Даг.
09:00 Канал «Лалаан»
21:05 Вести-Дагестан
05.00 «Утро России».
09.00 «Вести». Местное время.
12.00 Новости.
12.15 «Информационный канал». (16+).
15.00 Новости.
18.20 «Информационный канал». (16+).
21.45 Т/с «Собор». (16+).
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача «Мил»
01:50 «Подробности» 12+
02:20 «Угол зерения» 12+
02:45 «Удивительные горы» 0+

НТВ

06.30 «Утро. Самое лучшее». (16+).
08.00 «Сегодня».
08.25 Т/с «Лесник». (16+).
10.00 «Сегодня».
10.35 Т/с «Лесник». (16+).
13.00 «Сегодня».
13.25 «Чрезвычайное происшествие». (16+).
14.00 «Место встречи». (16+).
16.00 «Сегодня».
16.45 «За гранью». (16+).
17.50 «ДНК». (16+).
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Лихач». (16+).
22.00 Т/с «Балабол». (16+).
23.35 «Сегодня».
00.00 Т/с «Балабол». (16+).
00.20 Т/с «Мертв на 99%». (16+).
02.55 Т/с «Срочно в номер! 2». (16+).

ДОМАШНИЙ

06.30 «6 кадров». (16+).
06.45 «По делам несовершеннолетних». (16+).
09.15 «Давай разведемся!» (16+).
10.10 «Тест на отцовство». (16+).
12.15 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
13.15 Д/ф «Порча». (16+).
13.45 Д/ф «Знахарка». (16+).
14.15 Д/ф «Верну любимого». (16+).
14.50 Т/с «Старушки в бегах 2». 1-4 с. (16+).
19.00 Т/с «Кем поведешься», 1-4 с. (16+).
22.45 Д/ф «Порча». (16+).
23.50 Д/ф «Знахарка». (16+).
00.25 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
01.50 «События». (12+).
03.30 «Давай разведемся!»
04.20 «Женская консультация». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

06.00 «Настроение». (12+).
08.15 Д/с. (12+).
08.50 X/f «Соколова подозревает всех». (12+).
10.45 Т/с «Петровка, 38». (16+).
10.55 Д/с «Городское собрание». (12+).
11.30 «События». (12+).
11.50 Т/с «Дом у последнего фонаря». (12+).
13.35 «Мой герой». (12+).
14.30 «События». (12+).
14.50 «Город новостей». (12+).
15.05 Т/с «Следователь Горчакова». (12+).
16.55 «Хроники московского быта». (12+).
17.50 «События». (12+).
18.10 «Петровка, 38». (16+).
18.20 X/f «Сельский детектив. Крыло ворона. Актриса». (12+).
22.00 «События». (12+).
22.35 «Спецрепортаж». (12+).
23.05 «Знак качества». (12+).
00.00 «События». (12+).
00.30 Д/ф «Тайная комната Бориса Джонсона». (12+).
01.10 Д/ф «Майя Булгакова. Гулять так гулять». (12+).

ЗВЕЗДА

05.25 X/f «Взрыв на расвете». (16+).
07.00 «Сегодня утром». (16+).
09.00 Новости дня. (16+).
09.20 Т/с «Государственная граница». (12+).
10.55 Д/с «Москва фронт». (16+).
11.20 «Открытый эфир». (16+).
13.00 Новости дня. (16+).
13.20 Т/с «Русские амазонки». (16+).
15.00 Военные новости. (16+).
15.05 Т/с «Русские амазонки». (16+).
17.50 «События». (12+).
18.00 Новости дня. (16+).
18.15 «Спецрепортаж». (12+).
18.50 Д/с «На грани возможного». (16+).
19.40 Д/с «Загадки века». (16+).
20.30 Новости дня. (16+).
21.15 «Открытый эфир». (16+).
22.55 «Междудом».
23.25 Т/с «Госграница». (12+).
00.50 X/f «Инспектор уголовного розыска». (12+).
02.20 X/f «Беспокойное хозяйство». (12+).

САЛАСА, 4-ОКТЯБРЬ**РГВК**

07:00 Время новостей Дагестана
07:20 Передача на табасаранском языке «Мил» 18 с. 16+
08:00 «Королева спорта» 0+
08:10 Мультифильм 0+
08:30 Новости Дагестана
08:55 X/f «Эти невинные забавы» 16+
10:20 «Угол зерения» 12+
10:50 «Не факт» 13 с. 12+
11:25 «Ульяна спросит» 0+
12:30 Время новостей Дагестана
12:55 Т/с «Лестница в небеса» 17 с. 16+
14:00 «Полный газ» 0+
14:15 «Удивительные горы»
14:30 Время новостей Дагестана
14:55 Передача на табасаранском языке «Мил»
15:35 «Подробности» 12+
16:10 Мультифильм 0+
16:30 Время новостей Дагестана

16:55 «Не факт» 14 с. 12+
17:35 Т/с «Лестница в небеса» 18 с. 16+
18:45 Передача на лакском языке «Альчи ва агълу»
19:30 Время новостей Дагестана
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «На виду» 12+
20:50 «Годекан» 0+
21:15 Ток-шоу «Говорить разрешается» 12+
22:30 Время новостей Дагестана
23:00 Время новостей. Махачкала
23:20 «Колцса» 12+
00:10 «Слуха Родине» 12+
00:30 Время новостей Дагестана
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача на лакском языке «Альчи ва агълу»
01:50 «На виду» 12+
02:15 Ток-шоу «Говорить разрешается» 12+

ПЕРВЫЙ

05.00 «Доброе утро».
09.00 Новости.
09.20 «АнтиФейк». (16+).
09.55 «Жить здорово!» (16+).
20:00 Время новостей. Махачкала
20:20 «Здоровье» в прямом эфире
12.00 Новости.
12.15 «Информационный канал». (16+).
15.00 Новости.
15.15 «Информационный канал». (16+).
18.00 Новости.
18.20 «Информационный канал». (16+).
21:30 Т/с «Собор». (16+).
22.45 «Большая игра». (16+).
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача «Альчи ва агълу»
01:50 «Подробности» 12+
02:15 Ток-шоу «Говорить разрешается» 12+

РОССИЯ 1

07:35-07:41 Вести-Даг.
08:07-08:10 Вести-Даг.
08:35-08:41 Вести-Даг.
09:00 Канал «Гюлистан»
21:05 Вести-Даг.
05.00 «Утро России».
09.00 «Вести». Местное время.
12.00 Новости.
12.15 «Информационный канал». (16+).
15.00 Новости.
18.20 «Информационный канал». (16+).
21.45 Т/с «Собор». (16+).
01:00 Время новостей. Махачкала
01:15 Передача «Альчи ва агълу»
01:50 «Подробности» 12+
02:15 Ток-шоу «Говорить разрешается» 12+

НТВ

04.55 Т/с «Улицы разбитых фонарей». (16+).
06.30 «Утро. Самое лучшее». (16+).
08.00 «Сегодня».
08.25 Т/с «Лесник». (16+).
10.00 «Сегодня».
10.35 Т/с «Лесник». (16+).
13.00 «Сегодня».
13.25 «Чрезвычайное происшествие». (16+).
14.00 «Место встречи». (16+).
16.00 «Сегодня».
16.45 «За гранью». (16+).
17.50 «ДНК». (16+).
19.00 «Сегодня».
20.00 Т/с «Лихач». (16+).
22.00 Т/с «Балабол». (16+).
23.35 «Сегодня».
00.00 Т/с «Балабол». (16+).
00.20 Т/с «Мертв на 99%». (16+).
02.55 «Их нравы». (16+).
03.20 Т/с «Мент в законе». (16+).

ДОМАШНИЙ

06.30 «По делам несовершеннолетних». (16+).
09.05 «Давай разведемся!» (16+).
10.05 «Тест на отцовство». (16+).
12.15 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
13.15 Д/ф «Порча». (16+).
14.05 Д/ф «Знахарка». (16+).
14.40 Д/ф «Верну любимого». (16+).
15.10 Мелодрама «Психология любви». (16+).
16.55 «Хроники московского быта». (12+).
17.50 «События». (12+).
18.10 «Петровка, 38». (16+).
18.20 X/f «Сельский детектив. Крыло ворона. Актриса». (12+).
22.45 Д/ф «Порча». (16+).
23.50 Д/ф «Знахарка». (16+).
00.25 Д/ф «Верну любимого». (16+).
00.55 Д/ф «Понять. Простить». (16+).
01.50 «Тест на отцовство». (16+).
03.30 «Давай разведемся!»
04.20 «Женская консультация». (16+).
05.10 «6 кадров». (16+).

ТВ-ЦЕНТР

06.00 «Настроение». (12+).
08.20 Д/с. (16+).
08.55 X/f «Соколова подозревает всех». (12+).
10.45 Д/ф «От Шурика до Шарикова. Заложники одной роли». (12+).
11.30 «События». (12+).
11.50 Т/с «Суфлер». (12+).
13.40 «Мой герой». (12+).
14.40 Д/ф «Верну любимого». (16+).
1

Дин

Къуръандай ва гъадисрай къачунвай дуяяр

Гъазурайди - Ямин МЕГЬАМЕДОВ,
диндин алым

(Эвел - 16, 18-19, 26, 32, 38-нумраира)

Эхиримжи “аттагъиятдилай”
гъуѓуњиз салам гудалди
келдай дуяяр

Я Аллагъ, дугъриданни, за тлабазава
Вавай зун хуњун сурун азбидай, за тлабазава
Вавай зун хуњун “масигъ дажалдин” фитннейрикай (са вил авай дажалдин синагърикай), за тлабазава Вавай зун хуњун умуърдиҳин къиникъих галаз алақалу фитннейрикай (синагърикай). Я Аллагъ, дугъриданни, за тлабазава Вавай зун хуњун гунаѓа кратикай ва буржарикай (Бухарий).

Аллагъумма инни заламту нафси зулман касирен, вала ягъфири зуунуба илла анта, фагъифирли магъфиран мин гъиндика вархамни иннака анталь гъафуру ррахим.

Я Аллагъ, дугъриданни, за жуваз гзаф зулумнаеа. Гзаф зулум, гунаѓар баѓишламишади анжак Вун я. Бес, баѓишламиша (Вуна) заз Ви патай тир баѓишламишунади (гъафишиледи) ва рэгъим ая заз. Гъакъикъатда, са Вун я эхир Баѓишламишадай, Рэгъимлуди! (Бухарий, Муслим).

Аллагъумма игъифирли ма къаддамту, вами аххарту, вами агъланту вами асрафту вами анта агъламу бигъи минни, анталь мукъаддиму ва анталь муаххир, ла илагъя илла анта.

Я Аллагъ, баѓишламиша Вуна заз за идалай виликаур кратни (гунагъар), идалай къулух жедайбурни, за чинеба аевр кратни, ачухдиз авурбуни, за авур гиртан крат (“серъятдилай элячун”), залай (закай) Ваз лапни хъсан чизвай крат. Вун я Вилик Ийизвайди (са касар вилик кутазва), Вун я Къулух Ийизвайди (са касар къулух вегъезва), авач илагъи ибадатдиз лайхлут тир Валай гъејри! (Муслим).

(КъатI ама)

КПарин вахтар (Махачкъалада)

ОКТЯБРЬ						
Юль	Экунин	Рагъ экъечдай вахт	Нисинин	Рагъдандин	Нянин (Гъетрен)	Месин
1	04:16	05:44	11:44	14:58	17:36	18:50
2	04:17	05:45	11:44	14:57	17:35	18:48
3	04:18	05:47	11:44	14:56	17:33	18:46
4	04:19	05:48	11:43	14:54	17:31	18:44
5	04:20	05:49	11:43	14:53	17:29	18:43
6	04:22	05:50	11:43	14:52	17:28	18:41
7	04:23	05:51	11:42	14:51	17:26	18:39
8	04:24	05:52	11:42	14:49	17:24	18:37
9	04:25	05:53	11:42	14:48	17:23	18:36
10	04:26	05:55	11:42	14:47	17:21	18:34
11	04:27	05:56	11:41	14:45	17:19	18:32
12	04:28	05:57	11:41	14:44	17:17	18:31
13	04:30	05:58	11:41	14:43	17:16	18:29
14	04:31	05:59	11:41	14:42	17:14	18:27
15	04:32	06:01	11:40	14:40	17:13	18:26
16	04:33	06:02	11:40	14:39	17:11	18:24
17	04:34	06:03	11:40	14:38	17:09	18:23
18	04:35	06:04	11:40	14:37	17:08	18:21
19	04:37	06:05	11:40	14:35	17:06	18:20
20	04:38	06:07	11:39	14:34	17:05	18:18
21	04:39	06:08	11:39	14:33	17:03	18:17
22	04:40	06:09	11:39	14:32	17:01	18:15
23	04:41	06:10	11:39	14:31	17:00	18:14
24	04:42	06:11	11:39	14:29	16:58	18:12
25	04:43	06:13	11:39	14:28	16:57	18:11
26	04:44	06:14	11:39	14:27	16:56	18:10
27	04:46	06:15	11:38	14:26	16:54	18:08
28	04:47	06:16	11:38	14:25	16:53	18:07
29	04:48	06:18	11:38	14:24	16:51	18:06
30	04:49	06:19	11:38	14:23	16:50	18:05
31	04:50	06:20	11:38	14:21	16:49	18:03

Диндин месэлайриз талуќи суалар пайда хъайитла, ватцапдин 8-989-653-42-35 нумрадиз къыхъ.

Дин

Хабарар

Спорт

Мад са гъалибвал

КҮРШАХАР КҮН

Чи муҳбир

Алатай гъафтедин ял ядай йикъара Каспийскда, А.Алиеван тъварунихъ галай спорткомплексда, дагъустанви машгъур спортсмен, Олимпиададин чемпион Владимир Юмин рикъел хунийн лишаняз, азадаказ къуршахар къунай тухвай Россиядин ачух чемпионатда улкведин 33

субъектдай, гъак Тажикистандай, Белоруссиядай ва Донецкдай тир 160-далай виниз спортдин ветерани - гъасиррин устадри яшарин 7 категориядай чин

устадвал къалурна. Абурун арада виликдай дуњядин, Европадин, гъаки СССРдин чемпионатра алакъунар къалурай, гъалибвилер къазанмишай спортсменарни авай.

Ачух чемпионатда спортдин са шумуд журедай вичин къуватар ахтармишавай ва агалкъунар къазанмишавай чи машгъур спортсмен-ветеран, ери-бине Къургъайтири Эрелар ФЕЙЗУЛАЕВА (88 кг-дал къевдалди заланвал авайбурун арада, “Е” дивизионда) 1-чка къуна. Мубаракрай!

Рикъел хин: Э.Фейзуллаев аллатай исан декабрдиз Москвада грэпплингдай кыле фейи дуњядин чемпионатда къизилдин медалдиз лайхлут хъана. Ам азадаказ къуршахар къунай дуњядин чемпионилин тъварцин сагъиб я. Грекринни римлуйрин журеда къуршахар къунай, дзюдодай ва самбодай (гъа гысадбай яз аллатай исан апрелдиз Сочи шегъерда ветеранрин арада кыле фейи улкведин чемпионатдани), Россиядин чемпионилин тъварар ада са шумудра къазанмишна.

Роберт Къазиагъмедован турнир

МИНИ-ФУТБОЛ

Хазран Къасумов

Стол Сулейманан райондин Герейханован хуъре “Жуърэтпулияй” ордендин сагъиб Роберт Къазиагъмедов рикъера хунийн лишаняз, мини-футболдай женгерин гъерекатрин ветеранрин командайриин арада республикадин турнир кыле фена.

Райондин администрациядин спортдин, туризмдин ва жегъилрин кратин рекъяй комитетдин директор Чингиз Абдулмежидова кыл кутуналди тешкилай турнирда Дагъустандин районрай ва шегъерай атанвай 6 командади иштиракна.

Къизгъиндаиз кыле фейи акъажунра Махачкъаладин командади 1-чка къуна. 2 ва 3-чкайриз Дербент ва Избербаш шегъеррин командаяр лайхлут хъана.

Аялрин арада - акъажунар

КЪЕЗИЛ АТЛЕТИКА

Къургъай райондин администрациядин пресс-къуллугъди хабар гузтайвал, 23-сентябрдиз райондин мектебра келезавай аялрин арада къезил атлетикадай акъажунар кыле фена. Ана 10 командади иштиракна. Аялри чукурунай (60 метрдиз ва яргъал мензилдиз), акъвазай чқадилай

яргъз хқадарунаи, граната гадарунаи, гъаки эстафетадай чин алакъунар къалурна. Акъажунрин къилин судья Къургъайтин 1-нумрадин юкъван школадин муаллим Герман Исаев тир.

Абур ачурунис талуќарнавай шад мярекатдал рахадайла, райондин администрациядин физкультурадин, спортдин ва жегъилрин кратин рекъяй комитетдин начальник Рамиз Рамазанова аялрихъ мягъем сагъвал, келунра агалкъунар хун алхиш авунихъ галаз сад хъиз, спортдин серенжем тухунин къайдарихъ галазни танишарна, адан важиблувиликай сүгъбетна.

Акъажунрин нетижада Къепирин мектебда келезавай аялрин команда 1-чкадиз лайхлут хъана. 2 ва 3-чкайри Клирийрин ва Штулрин мектебрин командайри къуна. Гъалиб хъайбуруз кубокар, грамотаяр ва пишкешар гана.

ЛезГи газет

УЧРЕДИТЕЛЬ:

Дагъустан Республикадин информациядин ва печатдин агентство

367018, Махачкъала,
Насрутдинов пр., 1 "а"

КЬИЛИН РЕДАКТОР
М. И. ИБРАГЫМОВ
(+78722) 66-00-60

E-mail: lezgiGazet@yandex.ru

КЬИЛИН РЕДАКТОРДИН ЗАМЕСТИТЕЛЬ
К. Н. ФЕРЗАЛИЕВ
66-13-55

ЖАВАБДАР СЕКРЕТАРЬ
Ш. Ш. ШИХМУРАДОВ
66-02-81

ОТДЕЛРИН РЕДАКТОРАР:

ПОЛИТИКАДИН
Н. М. ИБРАГЫМОВ
66-00-59

ЭКОНОМИКАДИН
Ж. М. САИДОВА
66-00-63

КУЛЬТУРАДИН ВА ЛИТЕРАТУРАДИН
М. А. ЖАЛИЛОВ
66-00-64

ЯШАЙИШДИН ВА ЧАРАРИН
Р. С. РАМАЛДАНОВА
66-00-57

БУХГАЛТЕРИЯ
66-00-62

КАССА
66-00-56

ЖАВАБДАР КОРРЕКТОР
М. МАГЪАМДАЛИЕВА
ВЕРСТКА ИЙИЗВАЙДИ
Ш. ФЕЙЗУЛЛАЕВА
НУМРАДИН РЕДАКТОР
Ж. САИДОВА

Газет ийис 52 сеферда акъатзана. Газет алакъадин, информационный технологийрин ва массовый коммуникацийрин хиле гузчывал авунин рекъял Федеральны күлгүтүндин Дагъустан Республикада авай Управлениди 2019-йисан 22-апрелдиз регистрация авуна. Регистрациядин нумра ПИ № ТУ 05-00420 Макъалаяр редакцияди түккүр хийизва. Макъалайиз рецензия гузчава абур элкъевна вахкувач. Редакциядиннан макъалайрин авторрин фикирарад сад тахун мумкин я. Газетда чап авун патал текслинав материялар гъланай делилрин дүзвилин вар керчеклини патхажай жавабдарвал авторрин чипин хиве гъттазва.

РЕДАКЦИЯДИН ВА ИЗДАТЕЛДИН АДРЕС:
367018, Махачкъала, Насрутдинов проспект, 1 "а". Печатдин къвал

ГАЗЕТДИН ИНДЕКСАР:

Ийсан - ПП200

Зур ийсан - ПП171

Чап ийиз вахкудай вахт - 21.00

Чап ийиз вахкана - 16.30

Газет "Издательство" "Лотос" ОО-дин типографияда чапна.

367000, Махачкъала,
Пушкинан къиче, б.

Тираж 6366

(Г) - Илишандик квай материалар
гъакъидих чапчавайбүр я.

(12+) - Икъван яшар хъянчайбуру къелрай
НАШИ РЕКВИЗИТЫ:

ГБУ "Редакция республиканской газеты
"Лезги газет"

УФК по РД
Отделение - НБ РД г.Махачкала
БИК - 048209001

ИНН - 0561051314/КПП - 057101001
Р/Сч - 40601810100001000001
Л/Сч - 20036 Ш60090

Дербентдай хабарар Ватанпересвилин форум

Къагъиман ИБРАГЫМОВ

Дербентдин шамагъаждин тама, шегъердин администрациядин жегъилрин сиясатдин ва спортдин отделди тешкилна жегъилрин ватанпересвилин "Дербент-2022" форум кыле тухвана.

Ана шегъерда кардик квай кылини ва юкъван пешекарвилин образованидин идарарай көлзәвай студентри ишитиракна.

Мярекат Россиядин Федерациядин ва Дагъустан Республикадин пайдахар хажуналди ва гимнари тамамаруналди гаттунна.

Форум Россиядин Федерациядин Игит, МВД-дин полковник Дибиръажи Мегъамедова ачхана. Ада вичин рахунра акъалтձավ ненсилиз ватанпересвилин тербия ва чирвилер гуз зельмет чүгвазтай-буруз сагърай лагъана ва мярекатдин ишитиракчыриз көлүнрани уымурыда агалкүнара хүн алхишина.

Анал форумдикай чин фикирарад шегъердин культурадин, жегъилрин сиясатдин ва спортдин крарай управленидин начальник С.Нажафовади ва жегъилрин сиясатдин, спортдин отделдин начальник Х.Баркаева лагъана.

Форумдин сергъятра аваз чөмөрүкдай ягъунай, страйкболдай, мас-рестлингдай, армрестлингдай, интеллектуал-квестдай акъажунар тухвана.

Күчеяр цийикла түккүр хийизва

Дербент шегъерда күчеяр цийикла түккүр хъувунин къалахар давам жезва. 500 метр яргывал алай Канделакидин күчеда къалахар пудратдин "ГРЭН" ООО-ди кыле тухузва.

Күчедин яргывал авайвал инженерный коммуникацияр цийи-буради эвезнава. Экверин линияр чилин къаныкай тухванва, агъалийрин къвалер цийи линийик кутунва. Күчедин са паюна тротуар түккүрна, къубеяр эцигнава.

Пудратдин тешкилатдин векил Б.Агъаргымован гафаралди, къир цунин къалахар вилик кума.

Къалахар кыле физвай гъал ахтармишиз инал атай шегъердин кыль Р.Пирмегъамедов агъалийрих галаз рахана.

Вирида ишлемишшавай күчедин къөрөхар къуна, ахъай тийизвай-бурун аксина къанундалди лазим тир серенжемар къабулдайвал я.

Гыя и юкъуз шегъердин кыль Дербентдин къиблепатан паюна Салыманан күчедин агъа пата авай къуд күче цийикла түккүр хъийизвай гъалдых газазни таниш хъана. Ина къалахар "Маяк" ООО-ди кыле тухузва.

Пудратдин тешкилатдин векил З.Магъмудован гафаралди, алай вахтунда объектдал 70% тротуарар ва 80% къубеяр түккүрнава. "Инженерный коммуникацияр тухванмазди, күчейриз къир цаз гаттунда", - лагъана ада.

Шегъердин УЖКХ-дин руководитель Р.Алиева къалахар графикда къалурунавайдалай фад кыле тухузвойди къейдна.

Парк гуърчегарзана

Дербент шегъердин кыль Р.Пирмегъамедов "Инкъилабдин бар-калла" парк аваднламишшавай гъалариз килигна. Ана къалахар СК "Прогресс" ООО-дин пудратдин тешкилатди тухузва.

Паркунин мулкара 5000 кв.м. мензилда автополивдин ва 5400 метр чилин къаныкай экверин, чиркин ятарин, михы цепди таъминардай линияр чигунва.

Пудратдин тешкилатдин векил Б.Гъажиева къейд авурвал, алай вахтунда паркуна хейлин къалахар кыле тухванва: искусственный гам, видеогуъзчывал, набататрин къве къур, түккүрнава. Тротуардин плитка твазый чакяя, бетон цана, гъазурнава. Амфитеатр ва сөгье түккүрнин къалахар акъалтларзана. 70 процент мулкунат таарини набататар цана.

И проектдал авторвилин гузчывал тухузвой Е.Федоровадин гафарай малум хъайвал, түккүрзавай фонтан гранитда твада. Ана цавуз яд гадардай ирид къилини ва са шумуд цин шуъкъу тахар (струя) жеда.

Энциклопедия чапдай акъатнава

"Мавел" чапханада алым Къ.Х.АКИМОВАН цийи энциклопедия - "Лезги литература" - чапдай акъатнава. Мубаракрай! Виликамаз подпистка авунчайбурувай ктабар чапханадай вахчуз жеда. Адрес: Махачкъала, О.Кошевоян къиче, 42 "а", "Мавел", Тел.: 8-928-873-40-02, М.Магъмудов.

"ЛГ"-дин 38-нумрадиз акъатай кроссворддин жавабар:
1. Гъел. 2. Атир. 3. Штуп. 4. Фири. 5. Литр. 6. Чили. 7. Зили. 8. Хиял. 9. Чини.
10. Къвал. 11. Къвал. 12. Эвел.

Пай кутуртла, хъсан я

Шихали БАГЬИРОВ

мат эбди авунин мураддалди гүмбетни хажнайтла, кутугай кар жедай.

Заз газетдин чинилай, вири ватанэгълийрих ва кылди къурушвирих элкъвена, лугуз кланзана: винидих къейднавай месэлә гъялун - Дербентда Нажмудин Самурский дидедиз хъайдалай иных 130 ийс тамам жезва. Им неинки са лезги, гъакъни Республикадин вири халкъар патал лишанлу вакъия я. Гъавилий ам лайихлудакас къейд авуна кланда.

Риклел хквеза, Дербентдин кылы Имам Яралиев авай чывуз къадид шегъерда са парк Нажмудин Самурскийдин тъварнихъяя. И паркуна адан экъу къа-

Келчийрин акъажунар

Л.ФЕТГҮҮЛЛАГЫ

Ийкъара Къасумхүрел, И.Тағырован тъварцихъ галай медениятдин дараматда, Лезги чалан ийкъаз талукъарнавай келчийрин акъажунар къилье фена.

Алакъунар авай аялар винел акъудунин, абуруз къумекар гүнин, хайи чыл, меденият, ватан къанарунин макъсаддалди тешкилай акъажунар къилье фена.

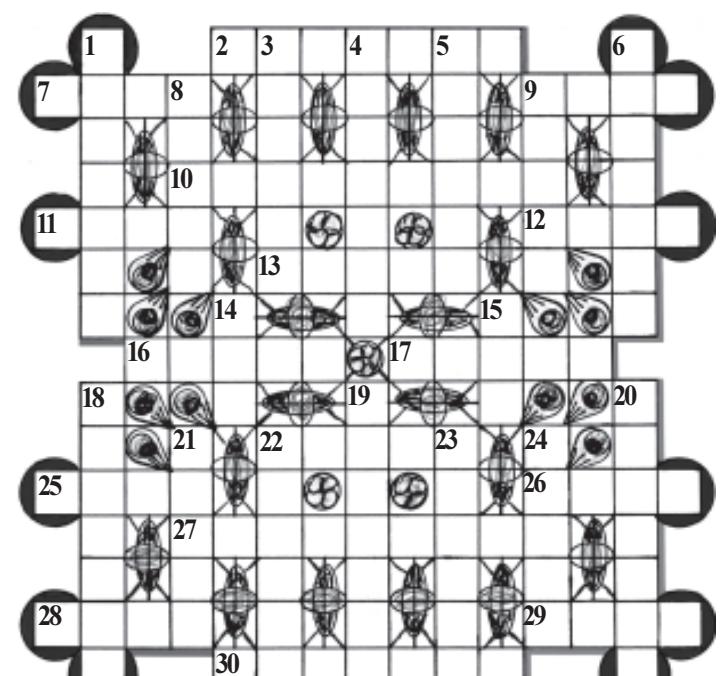
Аялрин алакъунриз къимет гайбурун жергеда ИМЦ-дин директор М.Бабаханова, методист Н.Азимова, хайи чалан мулал.

лим Ж.Жигерова, урус чалан муллым Л.Мегъамедова, "Күрредин хабарар" газетдин къилин редактор А.Мирзалиева авай.

Лезги шаирин эсерар устадақаз, фасағытадақаз көлүнин акъажунрин нетижада 1-чка Сайдухурун мектебдин ученица Г.Агъакеримовади, 2-чка Цийи Макъарин мектебдин ученик Г.Ферзалиева, 3-чка Эминхұрун мектебдин ученица М.Бабаевади къуна. Абуруз райондин образованидин управленидин паттай грамотаяр ва Н.Алкадарскаядин "Алъвадардилай тир Готфрид ван Генрих Гъасановар" ктаб пишешна.

Кроссворд

Түккүрлайди - Салигъ ИБРАГЫМОВ

ДУЗ ЦАРАРА: 2. Хъультульвал, секинвал. 7. Гзаф къелай кас. 9. Менфят къведай чил, чка. 10. Секинсуз тир гъал. 11. Кеф, лезет. 12. Рушан гъуль. 13. Түркияда са шегъер. 16. Ахъцегъ райондин са хүр. 17. Гиар шегъердин гилан тъвар. 22. Багъдин емиш. 25. Кицин къвал. 26. Къвалин къуш. 27. Як гудай чка. 28. Футбол къуғүнин са пай. 29. Балканды зверүнин жуъре. 30. Багъя зат, гевъер.

ТИК ЦАРАРА: 1. Ракун къалахрин устлар. 3. Икъар, са фикир. 4. Чайдин буш къаб. 5. Дузывал, гъахъувал. 6. Музықадин алат. 8. Вахт. 9. Са ранг. 14. Кагъул гамиш. 15. Яшамиш жезвай чка, хүр. 18. Лезги са райондин центр. 19. "Лезги авазар" ансамблдин кларнет ягъя Ризаеван тъвар. 20. Россиядин чемпион хъайи лезги футболист. 21. Гъава, аваз. 22. Къаншарда, хура. 23. Кланиди. 24. Къужкъур.

Стап Сулейманан райондин Вини Стапларин хүрүн юкъван мектебдин муллымирин коллективди мектебдин завуч Наргия Жамиевадиз играми дах. Ферзилагъ Шагъабудинович МЕГЪАМЕДАГъАЕВ

ралгъметдиз финихъ галаз алакъалу яз башсағылгъувал гузва.